

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Katedra obchodního práva

**Podnikání zahraničních osob prostřednictvím
odštěpného závodu**

Diplomová práce

Tomáš Ulip

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Lucie Josková, Ph.D., LL.M.

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 10.11.2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 156 458 znaků včetně mezer.

V Praze dne 10.11.2020

Ulip Tomáš

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval JUDr. Lucii Joskové, Ph.D., LL.M. za odbornou podporu při zpracování této diplomové práce.

Také bych rád poděkoval své rodině za podporu v průběhu celého studia, a to zejména mojí babičce, paní Haně Jřincové.

Obsah

Úvod	1
1. Podnikání zahraničních osob v České republice	3
1.1. Vymezení pojmu zahraniční osoba.....	3
1.2. Podmínky podnikání zahraničních právnických osob	5
1.2.1. Podmínky a povinnosti podle živnostenského zákona	5
1.2.2. Zápis do obchodního rejstříku jako podmínka podnikání	7
1.3. Způsoby podnikání zahraničních osob v České republice.....	9
1.3.1. Založení nebo účast na právnické osobě podle českého práva	9
1.3.2. Přemístění sídla do České republiky.....	11
1.3.3. Přeshraniční podnikání	13
2. Odštěpný závod	16
2.1. Vymezení pojmu odštěpný závod a pobočka	16
2.1.1. Vztah k pojmu obchodní závod	16
2.2. Zápis do obchodního rejstříku	23
2.2.1. Pojmenování odštěpného závodu.....	25
2.2.2. Specifika zápisu odštěpného závodu zahraniční osoby	28
2.3. Vedoucí odštěpného závodu	31
2.3.1. Věcný rozsah zástupčího oprávnění	33
2.3.2. Nemožnost plurality vedoucích odštěpného závodů a její alternativy	34
3. Zřízení odštěpného závodu v komparaci se založením společnosti s ručením omezeným.....	37
3.1. Založení a zřízení.....	37
3.2. Fungování	41
3.3. Procesní aspekty	44
3.3.1. Způsobilost být účastníkem řízení	44
3.3.2. Místní příslušnost.....	46

3.4. Dispozice	47
3.5. Zrušení a zánik.....	50
3.6. Sumarizace výhod a nevýhod zřízení odštěpného závodu oproti založení společnosti s ručením omezeným	51
Závěr	56
Seznam použitých zkratk	61
Seznam použitých zdrojů	63
Seznam použité literatury	63
Seznam použitých internetových zdrojů	65
Seznam použitých právních předpisů	65
Seznam použité judikatury	66
Seznam ostatních zdrojů.....	67
Abstrakt	68
Klíčová slova	68
Abstract.....	69
Key words.....	69

Úvod

Podnikání zahraničních osob na území České republiky lze v současné době považovat za mimořádně hospodářsky významnou a zřejmě nepostradatelnou součást tuzemské ekonomiky. Je tomu tak patrně v důsledku rozvoje procesu globalizace, jehož hlavními ekonomickými aspekty jsou mezinárodní obchod a pohyb kapitálu a investic.¹ Právní institut odštěpného závodu představuje jednu z možností, jakými zahraniční osoby mohou svou podnikatelskou činnost v České republice realizovat. Oproti ostatním možnostem se pak odštěpný závod vyznačuje řadou zvláštností, které plynou vedle jiného zejména ze skutečnosti, že představuje část obchodního závodu a jako takový není nadán právní osobností. Právě spojení četných specifík institutu odštěpného závodu a hospodářské významnosti podnikání zahraničních osob mě vedlo ke zvolení tohoto tématu diplomové práce.

Jako cíl této diplomové práce si stanovuji popsat a analyzovat právní aspekty podnikání zahraničních osob prostřednictvím odštěpného závodu a identifikovat případné problémy, vyskytující se na teoretické i praktické úrovni. Vedle toho je mým cílem tyto nabyté poznatky využít k provedení komparace podnikání prostřednictvím odštěpného závodu s jednou zvolenou alternativní formou podnikání zahraničních osob na území České republiky, a to z jak z hlediska jednotlivých fází jejich existence, tak v souhrnu. V diplomové práci neprovádím srovnání se zahraniční právní úpravou, avšak zahraniční odbornou literaturu užívám za účelem poskytnutí pohledu zahraniční doktríny na jevy, které mají mezinárodní charakter, jako je podnikání v podobě tzv. joint ventures.

Text této diplomové práce je rozdělen do tří částí. Smyslem a účelem části první je poskytnout teoretický úvod do problematiky podnikání zahraničních osob, vymezit související základní pojmy a popsat podmínky, které pro podnikající zahraniční osoby vyplývají z českého právního řádu. Zároveň je účelem této části předestřít základní podoby podnikání, ze kterých zahraniční osoba může při podnikání na území České republiky volit, a vytvořit tak určitý kontextový rámec k podnikání prostřednictvím odštěpného závodu. Druhá část této diplomové práce se věnuje podrobnému zkoumání institutu odštěpného závodu a jeho nejdůležitějším znakům. Značnou část textu věnuji v této souvislosti pojmu obchodní závod, neboť z něj vyplývají podstatní důsledky pro právní povahu odštěpného závodu. Ve třetí části této

---

¹ International Monetary Fund. *Globalization: Threats or Opportunity*. [online] 12.04.2000. [cit. 2020-11-05] Dostupné z: www.imf.org/external/np/exr/ib/2000/041200to.htm

diplomové práce potom volím jednu z alternativ k podnikání zahraničních osob prostřednictvím odštěpného závodu, které jsem předestřel v části první, a přistupuji k vzájemnému srovnání těchto forem z hlediska jednotlivých fází jejich existence. Závěrečnou kapitolu části třetí potom věnuji souhrnnému srovnání a označení hlavních výhod a nevýhod, které s sebou podnikání prostřednictvím odštěpného závodu oproti zvolené alternativní formě nese.

Z hlediska použitých metod při zpracování této práce vycházím zejména z výše uvedeného smyslu a účelu jednotlivých částí. V části první proto převažuje metoda deskriptivní, kterou užívám zejména k popisu platné právní úpravy podnikání zahraničních osob. V části druhé vedle deskriptivní metody uplatňuji metodu analytickou, za účelem rozboru pojmu odštěpný závod a jeho poznání. V části třetí této diplomové práce potom vedle uvedených metod užívám metodu komparativní, avšak nikoli ve smyslu srovnání dvou a více právních řádů, nýbrž ve smyslu zjišťování shodných a rozdílných stránek dvou kvalit.

1. Podnikání zahraničních osob v České republice

Pojem podnikání není občanským zákoníkem přímo vymezen, avšak jeho náplň je možné dovodit z ustanovení § 420 odst. 1 ObčZ, které definuje osobu podnikatele. Za podnikatele je podle daného ustanovení považován ten, „*kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku*“, a to se zřetelem k této činnosti.

Podnikání má jako neodmyslitelná součást moderního života a tržní ekonomiky významnou společenskou hodnotu, která se projevuje mj. zakotvením práva podnikat v ústavním pořádku České republiky, a to v článku 26 LZPS. Ten je zařazen v hlavě čtvrté upravující hospodářská, sociální a kulturní práva a stanovuje, že „*každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost.*“ Z užití pojmu „každý“ lze potom dovodit, že tato práva ústavodárce nepřiznává pouze občanům České republiky, nýbrž všem osobám bez ohledu na státní občanství. Totéž také vyplývá z čl. 42 odst. 2 LZPS, který stanovuje jako obecné pravidlo národní režim ochrany cizinců, pokud není výslovně stanoveno jinak.² Právo zahraničních osob podnikat v České republice je tedy ústavně chráněnou hodnotou a lze se jej domáhat v mezích zákonů, které příslušné ustanovení Listiny základních práv a svobod provádějí.³

1.1. Vymezení pojmu zahraniční osoba

Pojem zahraniční osoba je v právním řádu vymezen hned několikrát. Občanský zákoník obsahuje takovou definici v § 3024 odst. 1, kde stanovuje, že za zahraniční osobu se považuje fyzická osoba s bydlištěm mimo území České republiky a dále právnická osoba, jejíž sídlo je mimo území České republiky. Identickým způsobem vymezuje zahraniční osobu jako legislativní zkratku § 5 odst. 2 ŽivZ, avšak mezi oběma předpisy je nutné odlišit obsahovou náplň pojmu bydliště. V případě živnostenského zákona se pojem bydliště vykládá ve smyslu veřejnoprávním jako místo trvalého pobytu, zatímco v případě občanského zákoníku je tento pojem vykládán ve smyslu soukromoprávním podle § 80 ObčZ jako místo, kde se člověk zdržuje s úmyslem žít tam s výhradou změny okolností trvale.⁴

---

² Čl. 42 odst. 2 LZPS: „*Cizinci požívají v České a Slovenské Federativní Republice lidských práv a základních svobod zaručených Listinou, pokud nejsou příznána výslovně občanům.*“

³ Čl. 41 odst. 1 LZPS

⁴ BŘÍŽA, P. in. PFEIFFER, M., PAUKNEROVÁ, M., RŮŽIČKA, K. a kol. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 79.

Zákon o mezinárodním právu soukromém potom neposkytuje definici pojmu zahraniční osoba, nýbrž užívá pojmy cizinec a zahraniční právnická osoba. V případě definice pojmu cizinec se zákon o mezinárodním právu soukromém od předchozích dvou vymezení uvedených výše odlišuje a namísto užití pojmu bydliště vymezuje osobu cizince v § 26 odst. 1 jako fyzickou osobu, která není státním občanem České republiky. V témže ustanovení potom zákon o mezinárodním právu soukromém vymezuje pojem zahraniční právnická osoba, a to jako právnickou osobu, která má sídlo mimo území České republiky, tedy identicky jako definice obsažené v občanském zákoníku a živnostenském zákoně.

Ve vztahu k podnikání cizinců a zahraničních právnických osob zákon o mezinárodním právu soukromém neobsahuje vlastní úpravu a v § 27 stanovuje, že postavení těchto osob při podnikání v České republice upravují jiné právní předpisy. Obsahuje nicméně důležitou úpravu předpokladů pro právní jednání, a tedy i podnikání, zahraničních osob, a to úpravu otázek právní osobnosti a svéprávnosti fyzických osob a úpravu právní osobnosti a řady dalších souvisejících otázek právnických osob. Podle § 29 odst. 1 a 2 ZMPS se právní osobnost a svéprávnost fyzických osob řídí, není-li stanoveno jinak, právním řádem státu obvyklého pobytu, přičemž však stačí, je-li fyzická osoba, která právní jednání činí, k němu způsobilá podle právního řádu platného v místě, kde k právnímu jednání dochází. V § 30 zákon o mezinárodním právu soukromém potom upravuje otázky právnických osob a „jiných než fyzických osob“, přičemž tento pojem, jak uvádí K. Růžička, zahrnuje vedle právnických osob i „*útvary, jež se právnickým osobám podobají nebo i podle práva rozhodného jsou společnostmi obchodního práva, ale rozhodné právo jim nepřiznává právní subjektivitu, přesto jim však přiznává určitou způsobilost vystupovat v právních poměrech nebo i v řízení.*“⁵ Podle tohoto ustanovení se právní osobnost právnické osoby řídí právem státu, podle něhož vznikla, a je tedy určena tzv. inkorporačním principem. Ten akcentuje právo státu, ve kterém právnická osoba vznikla, a liší se tak od principu sídla, podle něhož by bylo významné právo státu, ve kterém má právnická osoba sídlo.⁶ Týmž právem jako právní osobnost právnické osoby se řídí také její další aspekty, a to například obchodní firma, vnitřní poměry, poměry mezi právnickou osobou a jejími společníky, poměry mezi společníky navzájem a jejich ručení, zastoupení právnické osoby jejími orgány a zánik právnické osoby. Podobně jako v případě právního jednání fyzických osob pak § 30 odst. 2 ZMPS stanovuje, že právnická osoba je z běžných právních

---

⁵ RŮŽIČKA, K. in ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I., DĚDIČ, J. a kol. *Obchodní právo – podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 145.

⁶ Tamtéž.

jednání vázána i tehdy, pokud je k nim způsobilá podle právního řádu platného v místě, kde bylo takové jednání učiněno.

1.2. Podmínky podnikání zahraničních právnických osob

Podle § 26 odst. 2 ZMPS platí, že zahraniční osoby mají v oblasti svých majetkových a osobních práv stejná práva a stejné povinnosti jako čeští občané a české právnické osoby. Zákon se mezinárodním právem soukromém je tedy, i přes určitou výjimku vyplývající ze zásady reciprocity vyjádřenou v § 26 odst. 3, založen na tzv. národní režimu. To ovšem neznamená, že podmínky podnikání zahraničních osob nemají oproti podnikání osob tuzemských určitá specifika. Ta vyplývají zejména z živnostenského zákona, zákona o veřejných rejstřících a v případě zahraničních fyzických osob také ze zákona o pobytu cizinců. V následujícím textu této kapitoly se zabývám podmínkami a povinnostmi, které jsou ve vztahu k podnikání zahraničních osob stanoveny prvními dvěma zákony, a činím tak se zaměřením zejména na oblast právnických osob, jejichž podnikání na území České republiky považuji za nejvíce časté a hospodářsky nejvýznamnější.

1.2.1. Podmínky a povinnosti podle živnostenského zákona

Podle § 5 odst. 2 ŽivZ platí, že zahraniční osoba, jejíž vymezení podle tohoto zákona bylo uvedeno výše, může na území České republiky provozovat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako tuzemská osoba, pokud zákon nestanoví jinak. Aby tedy zahraniční osobě mohlo být vydáno živnostenské oprávnění, musí splňovat podmínky stanovené živnostenským zákonem. Takovými podmínkami jsou jednak všeobecné podmínky provozování živnosti upravené v § 6 ŽivZ a dále zvláštní podmínky provozování živnosti upravené v § 7 ŽivZ, přičemž v případě tzv. koncesovaných živností je nutné také rozhodnutí o udělení koncese. Obsahem všeobecných podmínek u fyzických osob je plná svéprávnost, která případně může být nahrazena přivolením soudu k souhlasu zákonného zástupce nezletilého k samostatnému provozování podnikatelské činnosti, a dále bezúhonnost ve smyslu § 6 odst. 2 ŽivZ.⁷ Zvláštními podmínkami je potom odborná nebo jiná způsobilost, pokud ji právní předpisy vyžadují, která se prokazuje například doložením dokladu o ukončení

---

⁷ § 6 odst. 2 ŽivZ: „Za bezúhonnou se pro účely tohoto zákona nepovažuje osoba, která byla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže byl tento trestný čin spáchan v souvislosti s podnikáním, anebo s předmětem podnikání, o který žádá nebo který ohlašuje, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena.“

vysokoškolského vzdělání. Obsah těchto podmínek se pro živnosti řemeslné, vázané i koncesované liší a v případě živnosti volné není odborná způsobilost jako podmínka provozování živnosti stanovena.⁸

Pro živnosti vyžadující splnění zvláštních podmínek má právnická osoba podle § 11 odst. 4 písm. b) ŽivZ povinnost ustanovit odpovědného zástupce, tedy fyzickou osobu zvolenou podnikatelem, která je vůči němu ve smluvním vztahu a odpovídá mu za řádný provoz živnosti a dodržování živnostenskoprávních předpisů. Pro zahraniční právnickou osobu potom citované ustanovení stanovuje, že tato ustanoví do funkce odpovědného zástupce osobu, která je vedoucím odštěpného závodu jejího odštěpného závodu umístěného na území České republiky, pokud taková osoba splňuje podmínky pro výkon funkce odpovědného zástupce podle živnostenského zákona. Až pokud není možné vedoucího odštěpného závodu jako odpovědného zástupce ustanovit, typicky protože nesplňuje zvláštní podmínky podle § 7 ŽivZ, může být jako odpovědný zástupce určena jiná osoba, u které postačí, že je vůči zahraniční právnické osobě ve smluvním vztahu.⁹

Co se týče požadavků, které musí osoba vykonávající funkci odpovědného zástupce splňovat, je na prvním místě vhodné uvést zejména všeobecné podmínky provozování živnosti podle § 6 ŽivZ a dále z podstaty této funkce také zvláštní podmínky pro provozování živnosti podle § 7 ŽivZ. Odpovědným zástupcem dále nemůže být osoba, která je členem kontrolního orgánu příslušné právnické osoby, nebo osoba, která již je ustanovena do funkce odpovědného zástupce pro čtyři podnikatele.¹⁰ V § 11 odst. 3 potom živnostenský zákon stanovuje omezení pro osoby, kterým byl uložen zákaz činnosti, a pro osoby, kterým bylo zrušeno živnostenské oprávnění podle § 58 odst. 2 nebo 3 ŽivZ.¹¹ Naproti tomu živnostenský zákon nestanovuje jako podmínku, že by osoba ve funkci odpovědného zástupce musela být občanem České republiky nebo na jejím území mít například trvalý pobyt, stejně jako neobsahuje žádné požadavky na znalost českého jazyka touto osobou. Nic tedy nebrání tomu, aby odpovědným zástupcem byla zahraniční fyzická osoba, například člen statutárního orgánu zahraniční právnické osoby.¹²

---

⁸ § 19 a § 27 ŽivZ.

⁹ KAMENÍK, P., HRABÁNKOVÁ, M., ORLOVÁ, M. § 11 [Odpovědný zástupce] *Živnostenský zákon: Zákon o živnostenských úřadech: komentář*. Vydání druhé. Praha: Wolters Kluwer, 2018. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-04].

¹⁰ § 11 odst. 1 a 3 ŽivZ.

¹¹ § 11 odst. 3 ŽivZ: „Osoba, které byl uložen zákaz činnosti, nemůže být po dobu trvání tohoto zákazu odpovědným zástupcem pro živnost, do jejíž obsahové náplně tato činnost spadá. Odpovědným zástupcem pro stejnou živnost nemůže být ani osoba, které bylo zrušeno živnostenské oprávnění podle § 58 odst. 2 nebo 3, a to po dobu 1 roku od nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení živnostenského oprávnění. (...)“

¹² RŮŽIČKA, K. in ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I., DĚDIČ, J. a kol. *Obchodní právo – podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 147.

Znalost českého jazyka vyžaduje živnostenský zákon pouze v § 31 odst. 8, podle kterého je podnikatel povinen zajistit, aby v jeho provozovně určené pro prodej zboží nebo poskytování služeb spotřebitelům byla v prodejní nebo provozní době určené pro styk se spotřebiteli přítomna taková osoba, která splňuje podmínku znalosti českého nebo slovenského jazyka. Splnění takové podmínky může být podle předmětného ustanovení testováno pohovorem, při kterém živnostenský úřad posuzuje, zda je přítomná osoba schopná plynně a jazykově správně reagovat na otázky týkající se běžných situací denního života a podnikání a zda umí ústně sdělit obsah textu z denního tisku. Kromě této povinnosti stanovuje uvedený § 31 ŽivZ mimo jiné také povinnost zahraniční osoby viditelně označit objekt, ve kterém má odštěpný závod, a to obchodní firmou, případně názvem, nebo jménem a příjmením a jejím identifikačním číslem osoby, bylo-li jí přiděleno. V souvislosti s podnikáním zahraničních fyzických osob prostřednictvím odštěpného závodu závěrem uvedu, že zahraniční fyzická osoba, která má podle zákona o pobytu cizinců povinnost mít k pobytu na území České republiky povolení a která se chystá provozovat na území České republiky živnost právě prostřednictvím odštěpného závodu, nemusí podle § 5 odst. 5 věty druhé ŽivZ dokládat k ohlášení živnosti a k žádosti o koncesi doklad prokazující udělení víza k pobytu nad 90 dnů nebo povolení k dlouhodobému pobytu.

1.2.2. Zápis do obchodního rejstříku jako podmínka podnikání

Předrekodifikační právní úprava, konkrétně § 21 odst. 3 ObchZ, stanovovala, že podnikáním zahraniční osoby se pro účely obchodního zákoníku rozumí podnikání této osoby tehdy, pokud má na území České republiky podnik nebo jeho organizační složku. Ustanovení § 21 odst. 4 ObchZ potom stanovovalo, že oprávnění zahraniční osoby na území České republiky podnikat vzniká ke dni zápisu této osoby, případně organizační složky jejího podniku, do obchodního rejstříku, a to v zapsaném rozsahu. Uvedené se potom podle § 21 odst. 5 ObchZ nevztahovalo na státní příslušníky členského státu Evropské unie a další zákonem vymezené osoby. Občanským zákoníkem byla s účinností k 01.01.2014 výše uvedená ustanovení zrušena a materie, kterou upravoval obchodní zákoník, přešla mimo jiné do nově vzniklého zákona o veřejných rejstřících. Ten však výše popsanou úpravu obsaženou v § 21 odst. 4 ObchZ, která vázala právo zahraniční osoby podnikat na zápis do obchodního rejstříku, nepřevzal. Důvodová zpráva k zákonu o veřejných rejstřících k této změně uvádí následující: „*V reakci na principy volného trhu se předpokládá, že osoba odlišná od osob vymezených v § 43 se i nadále zapisuje do veřejného rejstříku, resp. její závod (složka), nicméně to nijak neváže na její právo podnikat.*

*Veřejná registrace je zde chápána jako evidence a právo podnikat takováto osoba má nezávisle na ní, tedy podle jiných právních předpisů.*¹³

Ve vztahu k důvodovou zprávou zmiňované „nezávislosti“ práva podnikat na zápisu v obchodním rejstříku je však podle mého názoru vhodné uvést § 10 odst. 5 ŽivZ, který stanovuje, že například zahraničním právnickým osobám „vzniká živnostenské oprávnění dnem jejich zápisu do obchodního nebo obdobného rejstříku, pokud se na základě jiného zákona do takového rejstříku zapisují.“ Výše citovaná důvodová zpráva tedy uvádí, že ustanovení zákona o veřejných rejstřících, která určitým osobám ukládají povinnost zápisu, zároveň tímto zápisem nepodmiňují právo těchto osob podnikat, avšak ve spojení s uvedeným § 10 odst. 5 ŽivZ podle mého názoru takový účinek stejně nastává, když živnostenské oprávnění předmětným osobám má vzniknout až dnem jejich zápisu do obchodního rejstříku.

Rozsah zahraničních osob, které se zapisují do obchodního rejstříku, je obsažen v § 44 ZVR. Ten stanovuje, že do obchodního rejstříku se zapisují podnikající zahraniční fyzické osoby mající bydliště mimo Evropskou unii, které nejsou uvedeny v § 43 ZVR, a podnikající zahraniční právnické osoby, které mají sídlo mimo Evropskou unii, případně jejich závod nebo odštěpný závod. Právnické osoby se sídlem mimo Evropskou unii podnikající na území České republiky tedy podle § 44 ZVR mají povinnost zápisu do obchodního rejstříku a živnostenské oprávnění jim podle výše uvedeného § 10 odst. 5 ŽivZ vznikne dnem jejich zápisu do obchodního rejstříku. Problém však nastává ve vztahu k tomu, že pro zahraniční právnické osoby podnikající na území České republiky a mající sídlo na území Evropské unie zákon o veřejných rejstřících takovou povinnost nestanovuje, a lze tak dojít k závěru, že tyto unijní právnické osoby se do obchodního rejstříku zapisovat nemusí a živnostenské oprávnění u ohlašovací živnosti jim vzniká dnem ohlášení. Jak uvádí V. Vlk a M. Nešetřilová, v důsledku takové situace pak v právní úpravě zápisu zahraničních právnických osob do obchodního rejstříku vzniká určitá dvojkolejnost, která má řadu problematických aspektů.¹⁴ Prvním takovým negativním aspektem je skutečnost, že české právnické osoby, které se podle zákona o veřejných rejstřících musí do obchodního rejstříku zapisovat, jsou takovou právní úpravou oproti unijním právnickým osobám znevýhodněny.¹⁵ Musejí totiž nést související administrativní zátěž a informační povinnosti, zatímco unijním právnickým osobám takové povinnosti uloženy nejsou. Druhým negativním aspektem je potom narušení principu materiální

---

¹³ VLÁDA ČR. Důvodová zpráva k zákonu č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, tisk č. 986.

¹⁴ VLK, V., NEŠETŘILOVÁ, M. *Organizační složky v ČR*, in Právní rádce, 2014, č. 8, str. 46.

¹⁵ Tamtéž.

a formální publicity, kdy osoby, které s unijními právními osobami na území České republiky právně jednají, nemají v důsledku předmětné právní úpravy možnost ověřit si z českého obchodního rejstříku, s kým takové právní jednání činí.¹⁶

1.3. Způsoby podnikání zahraničních osob v České republice

Způsoby, jakými zahraniční osoby mohou podnikat na území České republiky, lze rozdělit na tzv. přímé podnikání, kterým je podnikání na vlastní účet a na vlastní odpovědnost zahraniční osoby, a nepřímé podnikání, které spočívá v účasti na podnikání české osoby.¹⁷ Někteří autoři, například J. Kaňka, první kategorii označují jako podnikání v pravém slova smyslu, jiní autoři zase označují první kategorii jako podnikání v užším smyslu a druhou kategorii jako podnikání v širším smyslu.¹⁸ V této kapitole představím vybrané formy podnikání zahraničních osob na území České republiky, a to z obou uvedených kategorií. Nejedná se přitom o vyčerpávající výčet, nýbrž o stručný přehled hospodářsky nejvýznamnějších alternativ, jehož účelem je poskytnout základní kontext k podnikání zahraničních osob prostřednictvím odštěpného závodu.

1.3.1. Založení nebo účast na právnické osobě podle českého práva

Zahraníční osoby mohou založit nebo nabýt účast na právnické osobě podle českého práva a podílet se tak na podnikání jejím prostřednictvím. V takovém případě se jedná o nepřímé podnikání ve smyslu výše uvedené klasifikace, neboť zahraniční osoba nepodniká na vlastní účet a odpovědnost. Předrekodifikační právní úprava věnovala otázce majetkové účasti zahraničních osob v českých právnických osobách speciální úpravu v § 24 ObchZ. Ten stanovoval, že zahraniční osoba může za účelem podnikání založit sama českou právnickou osobu, podílet se na jejím založení, účastnit se jako společník nebo člen v již založené české právnické osobě, stejně jako se stát jediným společníkem, pokud zákon jediného zakladatele nebo společníka připouští. Recentní právní úprava takto explicitně vyjádřené dovolení neobsahuje, avšak lze ho jistě dovodit například z výše uvedeného § 26 odst. 2 ZMPS.¹⁹

---

¹⁶ VLK, V., NEŠETŘILOVÁ, M. *Organizační složky v ČR*, in Právní rádce, 2014, č. 8, str. 46.

¹⁷ BŘÍZA, P. in. PFEIFFER, M., PAUKNEROVÁ, M., RŮŽIČKA, K. a kol. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s 94.

¹⁸ KAŇKA, J. *Organizační složka podniku zahraniční právnické osoby*. Praha: Linde, 2005, s. 14.

¹⁹ BŘÍZA, P. in. PFEIFFER, M., PAUKNEROVÁ, M., RŮŽIČKA, K. a kol. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s 96.

Majetková účast zahraničních osob na českých právnických osobách je proto i po rekodifikaci jednou z nejčastějších forem vstupu zahraničního kapitálu do tuzemské ekonomiky.²⁰

Zahraníční osoba může založit českou právnickou osobu výhradně podle českého právního řádu. Takovou úpravu obsahoval v minulosti § 24 ObchZ a v současné době tak stanovuje § 30 odst. 3 ZMPS. Tím je tedy výslovně vyloučena možnost, aby zahraniční osoba, ať už sama nebo s dalšími osobami, založila na území České republiky právnickou osobu podle jiného než českého práva. Sankcí v případě volby zahraničního práva by byla neplatnost takového právního jednání.²¹ Českým právním řádem, který je tedy osobním statutem české právnické osoby, se řídí také právní režim společenských smluv, stanov a dalších zakladatelských právních jednání, kterými se česká právnická osoba zakládá a které upravují její zásadní vnitřní poměry. Jiným právem než zakladatelská právní jednání se však mohou řídit například smlouvy o převodu podílu nebo akcionářské dohody, a to i přesto, že se také týkají české právnické osoby. Jak v této souvislosti uvádí P. Bříza, různí se názory na to, zda smlouva o převodu podílu spadá do působnosti nařízení Řím I nebo zákona o mezinárodním právu soukromém, avšak je nepochybné, že smluvní strany mohou učinit volbu práva a zvolit si právo odlišné od osobního statutu předmětné české právnické osoby.²² Takto zvolené právo se však uplatní pouze na otázky obligační, zatímco otázky korporační, například otázky převoditelnosti podílu, se budou nadále řídit českým právem.²³

Zahraníční osoby se mohou účastnit na českých právnických osobách také ve formě tzv. joint ventures, což je určité spojení české a zahraniční osoby za účelem společného podnikání. Podle I. Štenglové může být pojem joint ventures vymezen jako „*obecně používané označení pro jednorázové sdružení majetku či činností několika osob k uskutečnění určitého konkrétního podnikatelského záměru.*“ Jeho účastníci se podle I. Štenglové se podílejí na zisku či ztrátě dohodnutým způsobem a právní forma se zpravidla liší podle toho, jaký je právní řád zúčastněných osob.²⁴ Podle P. Břízy lze potom joint ventures definovat jako „*formu výrobního, obchodního, výzkumného či jiného (zpravidla majetkového) sdružení, jehož účelem je provozování hospodářské činnosti se společnou účastí na organizaci a řízení činnosti a se*

---

²⁰ BŘÍZA, P. in. PFEIFFER, M., PAUKNEROVÁ, M, RŮŽIČKA, K. a kol. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s 96.

²¹ RŮŽIČKA, K. in ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I., DĚDIČ, J. a kol. *Obchodní právo – podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 151.

²² BŘÍZA, P. in. PFEIFFER, M., PAUKNEROVÁ, M, RŮŽIČKA, K. a kol. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s 98.

²³ Tamtéž.

²⁴ ŠTENGLOVÁ, I. Joint venture. In: HENDRYCH, D. a kol. *Právnický slovník*. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009.

*společnou účastí na zisku a ztrátách z této činnosti.*²⁵ Jak uvádějí A. C. Inkpen a J. Birkenshaw, důvodem, proč se podnikatelé joint ventures účastní, je dosažení strategických cílů, které by jinak nebyly reálně dosažitelné, jako je například snížení podnikatelského rizika, úspory z rozsahu nebo přístup k technologiím a trhům.²⁶

Joint ventures lze rozdělit dva základní typy, přičemž typem, který je významný z hlediska účasti zahraniční osoby na české právnické osobě, je tzv. equity ventures. Jedná se o formu joint ventures, která je vytvořena jako právně a ekonomicky samostatný útvar, do kterého dvě a více „mateřských“ společností vkládají majetkové a jiné zdroje za účelem dosažení společných cílů.²⁷ Příkladem equity ventures podle českého práva může podle P. Břízy být právnická osoba společně vlastněná českým a zahraničním podnikatelem.²⁸ Druhým typem joint ventures pak jsou tzv. contractual ventures, což jsou sdružení založená pouze smlouvou, přičemž v poměrech českého práva může být příkladem smlouva o společnosti podle § 2716 a násl. ObčZ, uzavřená mezi českým a zahraničním podnikatelem.²⁹

1.3.2. Přemístění sídla do České republiky

Zahraníční osoba se může za určitých podmínek rozhodnout, že přenesení své sídlo na území České republiky a bude zde podnikat jako osoba česká. Podnikání takové osoby lze z hlediska výše uvedeného rozdělení klasifikovat jako přímé podnikání, neboť k němu dochází na vlastní účet a odpovědnost dané osoby.³⁰ Právní úpravu přemístění sídla zahraniční osoby do České republiky obsahuje občanský zákoník, zákon o mezinárodním právu soukromém a zákon o přeměnách, jehož úprava je vůči občanskému zákoníku speciální.

Občanský zákoník přemístění sídla zahraniční osoby na území České republiky principiálně připouští a v § 138 odst. 1 ObčZ stanovuje, že „*právnická osoba, která má sídlo v zahraničí, může přemístit sídlo na území České republiky.*“ Současně však občanský zákoník takové přemístění sídla podmiňuje tím, že jej připouští právní řád státu, ve kterém má právnická osoba sídlo, a že se nejedná o právnickou osobu zakázanou ustanovením § 145 ObčZ.

---

²⁵ BŘÍZA, P. in. PFEIFFER, M., PAUKNEROVÁ, M, RŮŽIČKA, K. a kol. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 97.

²⁶ INKPEN, A. C., BIRKENSHAW, J. *International joint ventures and performance: an interorganizational perspective*. International Business Review. 1994, 3, s. 202.

²⁷ YAN, A., LUO, Y. *International Joint Ventures: Theory and Practice: Theory and Practice*. London: M.E. Sharpe, 2016, s. 3.

²⁸ BŘÍZA, P. in. PFEIFFER, M., PAUKNEROVÁ, M, RŮŽIČKA, K. a kol. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 98.

²⁹ Tamtéž.

³⁰ Tamtéž, s. 94.

Zahraniční právnická osoba musí podle § 138 odst. 2 ObčZ k návrhu na zápis do obchodního rejstříku připojit své rozhodnutí o tom, jakou právní formu české právnické osoby si zvolila, a podle toho také příslušné zakladatelské právní jednání, které pro příslušnou právní formu požaduje český právní řád. Právním řádem České republiky se podle § 138 odst. 3 ObčZ ve spojení s § 142 ObčZ řídí s účinností ode dne zápisu adresy do příslušného veřejného rejstříku vnitřní právní poměry právnické osoby, jakož i ručení jejích členů nebo členů jejích orgánů za dluhy, které vznikly poté, co přemístění sídla nabylo účinnosti. Povinnost zahraniční právnické osoby změnit svou právní formu je odchylkou od předchozí právní úpravy obsažené v § 26 ObchZ a jak uvádí M. Pauknerová, představuje modifikaci inkorporačního principu ve prospěch principu sídla, a tedy ve prospěch českého práva.³¹ První jmenovaný princip se projevuje v této souvislosti tak, že umožňuje přemístění sídla bez toho, aby došlo ke změně identity přesídlující právnické osoby, a druhý jmenovaný princip potom právě tím, že po přemístění je přesídlující právnická osoba povinna změnit právo, kterým se řídí, na české.³² Uvedená právní úprava podle § 143 ObčZ platí obdobně také v případě zřizování a přemísťování poboček právnických osob. Vzhledem k tomu, že pobočka je částí jmění bez právní osobnosti, jak je důkladněji vyloženo v kapitole 2.1 této práce, působí toto ustanovení do značné míry překvapivě. Jak uvádí T. Dvořák, při přemístění pobočky nedochází žádným způsobem ke změně práva, kterým se řídí právnická osoba, která pobočku přemístila, ani ke změnám v právní osobnosti takové osoby. O § 143 ObčZ proto T. Dvořák uvádí, že je „*reálně zcela neaplikovatelný a měl by být ihned zrušen bez náhrady.*“³³

Zákon o mezinárodním právu soukromém neobsahuje k tématu přemístění sídla zahraniční právnické osoby komplexní úpravu a zmiňuje jej pouze v § 30 odst. 3. Ten stanovuje, že česká právnická osoba může být založena pouze podle českého právního řádu, avšak není tím dotčena možnost přemístit na území České republiky sídlo zahraniční právnické osoby, jestliže to umožňuje mezinárodní smlouva, přímo použitelný předpis Evropské unie nebo jiný právní předpis. Jak uvádí M. Pauknerová, mezinárodní smlouva ve smyslu tohoto ustanovení nebyla dosud přijata a za přímo použitelné předpisy Evropské unie je třeba považovat

---

³¹ PAUKNEROVÁ, M. in. PFEIFFER, M., PAUKNEROVÁ, M, RŮŽIČKA, K. a kol. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 130.

³² Tamtéž.

³³ DVOŘÁK, T. § 143 [Přehraniční přemísťování poboček] in ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol.: *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I (obecná část)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-06].

ustanovení unijního práva zakotvující svobodu usazování a unijní nařízení o evropských nadnárodních společnostech, která přemístění sídla výslovně upravují.³⁴

Jak je uvedeno výše, otázky přemístění sídla upravuje také zákon o přeměnách, který je vůči občanskému zákoníku v poměru speciality. Přeshraniční přemístění sídla je podle ustanovení § 1 odst. 2 PřemZ považováno pro účely tohoto zákona za přeměnu a podle ustanovení § 1 odst. 3 PřemZ platí, že nelze-li některé otázky řešit podle ustanovení zákona o přeměnách, řídí se mimo jiné ustanoveními občanského zákoníku o přemístění sídla. Základním rozdílem úpravy zákona o přeměnách oproti občanskému zákoníku je, že úprava prvního jmenovaného se vztahuje k přemístění sídla z členského státu Evropské unie a státu tvořícího Evropský hospodářský prostor, zatímco občanský zákoník upravuje přemístění osob bez ohledu na tato kritéria. Zákon o přeměnách totiž obsahuje vlastní definici pojmu zahraniční právnická osoba, a to v § 59b odst. 3, podle kterého je zahraniční právnickou osobou jiná než fyzická osoba, která se řídí právem jiného členského státu než České republiky a jež má sídlo, skutečné sídlo nebo hlavní provozovnu v členském státě. Pojem členského státu potom zákon o přeměnách vymezuje v § 3 odst. 1 jako členský stát Evropské unie nebo jiný stát tvořící Evropský hospodářský prostor. V § 384a PřemZ je ve vztahu k přemístění sídla do České republiky obecně stanoveno, že zahraniční právnická osoba může přemístit sídlo do České republiky, aniž by došlo k jejímu zániku a vzniku nové právnické osoby. Tím je zaručena kontinuita právnických osob. Uvedené je však v témže ustanovení podmíněno tím, že takové přemístění není zakázáno právními předpisy členského státu, v němž má právnická osoba sídlo, nebo za určitých podmínek právními předpisy státu, kterým se řídí její vnitřní právní poměry. V dalších ustanoveních potom zákon o přeměnách obsahuje podrobnější podmínky přemístění sídla, přičemž podle M. Pauknerové lze tato ustanovení použít i ve vztahu k přesídlení osob z třetích států, pokud občanský zákoník neobsahuje takto podrobnou úpravu.³⁵

1.3.3. Přeshraniční podnikání

První výše uvedený způsob podnikání zahraničních osob v České republice, tedy založení nebo účast na české právnické osobě, není podnikáním zahraniční osoby v právním slova smyslu, neboť k němu nedochází na vlastní účet a odpovědnost zahraniční osoby a jedná se proto o podnikání nepřímé. Druhý výše uvedený způsob, tedy přemístění sídla zahraniční

---

³⁴ PAUKNEROVÁ, M. in. PFEIFFER, M., PAUKNEROVÁ, M, RŮŽIČKA, K. a kol. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 129.

³⁵ Tamtéž, s. 131.

právnícké osoby, lze sice označit jako podnikání přímé, neboť k němu dochází na vlastní účet a odpovědnost dané osoby, avšak ve smyslu definicí pojmu zahraniční osoba předestřených v kapitole 1.1 se již nadále nejedná o podnikání zahraniční osoby, neboť tato osoba má nově sídlo na území České republiky. Jako podnikání zahraničních právnických osob stricto sensu, tedy na vlastní účet a odpovědnost zahraniční osoby a se zachováním veškerých atributů zahraniční osoby, lze však označit podnikání zahraniční osoby prostřednictvím jejího obchodního závodu nebo jejího odštěpného závodu a dále přeshraniční poskytování služeb.³⁶ Podnikání zahraničních osob prostřednictvím odštěpného závodu se jako jejímu meritu věnují podrobně ve druhé a třetí části této diplomové práce.

Přeshraniční poskytování služeb je výrazem jedné z klíčových zásad evropské integrace, a to zásady volného pohybu služeb zakotvené v článku 56 a násl. SFEU. Podle tohoto ustanovení Smlouvy o fungování Evropské unie platí, že *„jsou zakázána omezení volného pohybu služeb uvnitř Unie pro státní příslušníky členských států, kteří jsou usazeni v jiném členském státě, než se nachází příjemce služeb.“* Zákon o volném pohybu služeb, který implementuje směrnici 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu EU, vymezuje v § 3 písm. d) ZVPS přeshraniční poskytování služby jako dočasné nebo příležitostné poskytování služeb na území členského státu, který je odlišný od členského státu, ve kterém je poskytovatel usazený. Službami se potom podle článku 57 SFEU rozumí výkony poskytované zpravidla za úplatu, pokud nejsou upraveny ustanoveními o volném pohybu zboží, kapitálu a osob, přičemž jsou jimi zejména činnosti průmyslové povahy, činnosti obchodní povahy, řemeslné činnosti a činnosti v oblasti svobodných povolání. Základním znakem, který odlišuje přeshraniční poskytování služeb oproti usazování, je jeho přeshraniční a dočasný charakter. Pokud jsou tyto atributy naplněny, může podle článku 57 SFEU poskytovatel takové služby provozovat svou činnost v členském státě, kde je služba poskytována, za stejných podmínek, jaké tento stát ukládá svým vlastním státním příslušníkům.

Kritérium přeshraničního charakteru poskytování služeb lze vymezit poměrně jednoznačně jako stav, kdy je poskytovatel dané služby usazen v jiném členském státě, než ve kterém pobývá příjemce dané služby. Vymezení dočasného charakteru poskytování služeb je oproti tomu poněkud složitější, avšak je velmi důležité, neboť jak uvádí P. Bříza, je základním hlediskem pro odlišení svobody poskytování služeb od svobody usazování.³⁷ Soudní dvůr

---

³⁶ BŘÍZA, P. in. PFEIFFER, M., PAUKNEROVÁ, M., RŮŽIČKA, K. a kol. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 94.

³⁷ Tamtéž, s. 81.

Evropské unie (dále také jen „SDEU“) v této souvislosti uvádí v rozsudku ze dne 11.12.2003, Schnitzer, C-215/01, ECLI:EU:C:2003:662, bod 31, že z textu SFEU nelze abstraktním způsobem určit délku nebo frekvenci, která by byla rozhodná pro to, kdy již není možné dané poskytování služby nebo určitého druhu služby považovat za poskytování služeb ve smyslu SFEU, nýbrž jako usazení. Podle rozsudku SDEU ze dne 30.11.1995, Gebhard, C-55/94, ECLI:EU:C:1995:411, bod 27, potom ve vztahu k naplnění kritéria dočasnosti dále platí, že *„dočasný charakter dotčených činností musí být posuzován nikoliv pouze v závislosti na délce trvání poskytované služby, ale rovněž v závislosti na její četnosti, pravidelnosti či nepřetržitosti.“* Současně podle citovaného rozsudku SDEU není poskytovatel služby limitován tím, že by nemohl v hostitelském členském státě vytvořit nezbytnou infrastrukturu pro účely poskytování předmětných služeb. Skutečnost, že by poskytovatel zřídil v hostitelském členském státě například pracovnu nebo kanceláře, tedy není podle tohoto rozsudku SDEU s kritériem dočasnosti v rozporu. Lze tedy uzavřít, jak potvrzuje P. Bříza, že Soudní dvůr Evropské unie interpretuje kritérium dočasnosti do značné míry extenzivně, a to ve prospěch poskytovatelů služeb.³⁸

---

³⁸ BŘÍZA, P. in. PFEIFFER, M., PAUKNEROVÁ, M, RŮŽIČKA, K. a kol. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s 81.

2. Odštěpný závod

2.1. Vymezení pojmu odštěpný závod a pobočka

Pojem odštěpný závod je součástí právního řádu na území České republiky již podstatně dlouhou dobu a byl tak obsažen například už ve Všeobecném zákoníku obchodním z roku 1863.³⁹ V plném rozsahu však svého současného významu nabyt až s rekonifikací soukromého práva a s účinností občanského zákoníku. Ten pojem odštěpný závod vymezuje v § 503 odst. 2 ObčZ jako pobočku, která je zapsána do obchodního rejstříku. Pobočkou je přitom podle § 503 odst. 1 ObčZ taková část obchodního závodu, která vykazuje hospodářskou a funkční samostatnost a o které podnikatel rozhodl, že bude pobočkou. Pojem odštěpný závod je tedy občanským zákoníkem definován prostřednictvím dvou jiných pojmů, a to pojmu obchodní závod a pojmu pobočka. Proto se patrně při jeho definování nelze obejít bez použití a předchozího vymezení také těchto pojmů.

Z výše uvedeného vymezení pojmu pobočka vyplývá, že je možné rozlišovat dva typy pobočky, a to pobočku prostou, která je takovou částí obchodního závodu, která splňuje výše uvedené znaky obsažené v § 503 odst. 1 ObčZ, a dále odštěpný závod, který splňuje všechny náležitosti pobočky prosté a je nad jejich rámec ještě zapsán v obchodním rejstříku. Autoři P. Koukal a J. Lasák označují zmiňovanou hospodářskou a funkční samostatnost pobočky za znak materiální, zatímco za znak formální považují projev vůle podnikatele, který směřuje k naplnění znaku materiálního, tedy k hospodářskému a funkčnímu osamostatnění příslušné části obchodního závodu.⁴⁰ Pouze takový projev vůle podnikatele, který by určitou část obchodního závodu označil za pobočku, aniž by jeho následkem bylo skutečné hospodářské a funkční oddělení dané části obchodního závodu, potom podle P. Koukala a J. Lasáka není pro naplnění formálního znaku pobočky dostačující.⁴¹

2.1.1. Vztah k pojmu obchodní závod

Druhým pojmem, který občanský zákoník užívá pro vymezení odštěpného závodu, je obchodní závod. Jak vyplývá z výše předestřené výkladu k institutu pobočky, odštěpný závod je taková část obchodního závodu, která vykazuje hospodářskou a funkční samostatnost

---

³⁹ Čl. 21. zákona č. 1/1863 ř. z., všeobecný rakouský obchodní zákoník.

⁴⁰ KOUKAL, P., LASÁK, J.. § 503 [Pobočka]. In: LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část* (§ 1–654). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1780.

⁴¹ Tamtéž.

a o které podnikatel rozhodl, že má být pobočkou, resp. odštěpným závodem, a následně ji jako odštěpný závod zapsal do obchodního rejstříku. Pojem obchodní závod je definován v § 502 ObčZ jako „*organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti.*“ Klíčovým pojmem uvedené definice je pojem jmění, který je občanským zákoníkem vymezen v § 495, a to jako souhrn majetku osoby a jejích dluhů. Obě definice lze tedy shrnout tak, že obchodním závodem se rozumí určitý organizovaný soubor majetku a dluhů vytvořený podnikatelem, který z vůle podnikatele slouží k jeho činnosti.

Obchodní závod je tvořen souborem věcí nemovitých i movitých, hmotných i nehmotných, přičemž specifický význam má také klientela, která je na závod navázána, obchodní tajemství a další. Ačkoli laická představa o obchodním závodu by patrně jako jeho nejvýznamnější prvek viděla prvky hmotné jako jsou budovy, stroje či suroviny, právní doktrína, například I. Pelikánová, spatřuje jako trvale převažující význam prvků nehmotných, kterými je například klientela závodu, podnikatelská myšlenka a podobné.⁴² Jednotlivé věci, ať už movité nebo nemovité, hmotné nebo nehmotné, potom nesou společné označení obchodní závod a jejich spojením vzniká věc jiné kvality, jejíž funkční ucelenost a vazba na vlastníka z ní činí specifický a jediný předmět právních vztahů.⁴³

2.1.1.1. Obchodní závod jako věc v právním smyslu

Obchodní závod je z hlediska záměru zákonodárce věcí v právní v smyslu, a to konkrétně věcí hromadnou, kterou § 501 ObčZ vymezuje obecně jako soubor jednotlivých věcí náležejících téže osobě, považovaný za jeden předmět a jako takový nesoucí společné označení. Úmysl zákonodárce, aby byl obchodní závod věcí v právním smyslu, vyplývá například ze zařazení ustanovení vymezujícího obchodní závod do části první, hlavy čtvrté, tedy mezi ustanovení, která normují věci v právním smyslu a jejich členění. Úmysl zařadit obchodní závod mezi věci hromadné potom vyplývá zejména z důvodové zprávy, která uvádí, že obchodní závod má být i nadále považován za zákonnou věc hromadnou.⁴⁴ Nepřímo pak lze totéž dovodit například z § 1314 odst. 2 ObčZ, v němž jsou stanoveny případy, kdy musí mít zástavní smlouva formu veřejné listiny, a jako jeden z těchto případů je uvedena situace, kdy je zástavou „*závod nebo jiná věc hromadná.*“

---

⁴² PELIKÁNOVÁ, I. in ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 68.

⁴³ ČERNÁ, S. in ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I., DĚDIČ, J. a kol. *Obchodní právo – podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 108.

⁴⁴ VLÁDA ČR. Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, tisk č. 362.

Ačkoli je s ohledem na výše uvedené záměr zákonodárce klasifikovat obchodní závod jako věc hromadnou ve smyslu § 501 ObčZ nepochybný, neobsahuje občanský zákoník žádné explicitní vyjádření této skutečnosti. Podle P. Koukala a J. Lasáka je absence takového explicitního označení dána tím, že s ohledem na to, že jmění naplňuje znaky věci hromadné podle § 501 ObčZ, není již dána potřeba výslovně za hromadnou věc obchodní závod označovat.⁴⁵ Tímto přístupem se občanský zákoník odlišuje od předchozí právní úpravy obsažené v § 5 odst. 2 ObchZ, která explicitně za věc hromadnou označovala podnik, tedy institut, který byl v určitém smyslu předchůdcem dnešního obchodního závodu a který se od něj odlišoval především tím, že zahrnoval pouze aktiva a nikoli dluhy.⁴⁶

Klasifikace obchodního závodu jako věci v právním smyslu s sebou však nese některé nejasnosti a problémy a část právní doktríny proto takové pojetí obchodního závodu považuje za problematické. Důvodem takových názorů je skutečnost, že obchodní závod je na jednu stranu zákonodárcem zjevně zamýšlen jako věc v právním smyslu, jak bylo popsáno výše, ale zároveň je definován jako organizovaný soubor jmění, přičemž pojem jmění je vymezen jako souhrn majetku osoby a jejích dluhů. Tímto způsobem tedy nastává situace, kdy podle úmyslu zákonodárce má být obchodní závod věcí v právním smyslu, která je v § 489 ObčZ vymezena jako vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí, a současně prostřednictvím pojmu jmění mají být součástí závodu také dluhy, které však pod výše uvedenou definici věci v právním smyslu podřadit nelze.⁴⁷ Irena Pelikánová v této souvislosti popisuje současný stav jako určitou formu logického kruhu, kdy ve chvíli, kdy označíme obchodní závod za věc v právním smyslu, jej zároveň podřadíme pod pojem majetek podle § 495 ObčZ, který je vymezen jako souhrn všeho, co osobě patří. Majetek je však podle věty druhé téhož ustanovení občanského zákoníku součástí jmění, jak bylo uvedeno výše, a současně pojem obchodní závod je vymezen jako organizovaný soubor jmění.⁴⁸ V rámci tohoto problému se přikláním k argumentaci I. Pelikánové a stávající vymezení pojmu obchodní závod hodnotím jako ne zcela dobře legislativně pojaté, neboť se v jeho důsledku z obchodního závodu stává určitý útvar, který náleží současně do pojmu majetek a současně do pojmu jmění, a stírá tím tak určitou dělící čáru

---

⁴⁵ KOUKAL, P., LASÁK, J. § 502 [Obchodní závod]. In LAVICKÝ a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1774.

⁴⁶ ČERNÁ, S. in ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I., DĚDIČ, J. a kol. *Obchodní právo – podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 107.

⁴⁷ PELIKÁNOVÁ, I. in ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer 2015, s. 67.

⁴⁸ Tamtéž.

mezi těmito pojmy, o jejichž odlišení zákonodárce vzhledem ke konstrukci § 495 ObčZ zjevně usiloval.

Výše předestřený problém, spočívající v zahrnutí dluhů do pojmu obchodní závod, však není jediným specifikem obchodního závodu oproti jiným věcem hromadným, jako je například sbírka známek nebo knihovna. Jak uvádí S. Černá, základ pro vytváření závodu je dán tehdy, když určitá osoba pojme podnikatelskou myšlenku, určí podnikatelský záměr a začne jej realizovat.⁴⁹ Od té chvíle se pak uplatňuje specifická vlastnost obchodního závodu spočívající v tom, že se součástí obchodního závodu automaticky a ex lege stávají všechny takové věci, které účelu obchodního závodu slouží nebo mají běžně sloužit. Splňuje-li tedy určitá věc tyto charakteristiky, je do obchodního závodu začleněna přímo ze zákona, aniž by podnikatel v tomto směru musel rozhodnout. Oproti například zmíněné sbírce známek, kde vlastník takové věci hromadné může volně rozhodovat o tom, která známka se stane součástí sbírky a která nikoli, je v případě obchodního závodu podnikatel v tomto směru omezen a začlenění věci do obchodního závodu je determinováno zákonnými podmínkami.⁵⁰ Uvedené však neznamená, že by podnikatel neměl žádnou možnost ovlivnit, jaké věci jsou do jeho obchodního závodu zahrnuty a jaké nikoli. S řadou specifík popsaných níže totiž samozřejmě podnikatel může s obchodním závodem i jednotlivými věcmi disponovat a v rámci takové dispozice složení obchodního závodu ovlivnit tím, že například prodá pouze jednotlivou věc a tím ji z obchodního závodu vyčlení, nebo že naopak prodá celý obchodní závod s výjimkou jednotlivé věci, pokud tím prodávaný celek neztratí vlastnost závodu.⁵¹

V případě, že by došlo například při převodu obchodního závodu ke sporu o to, zda určitá věc je součástí obchodního závodu nebo nikoli, uplatní se vyvratitelná právní domněnka vyjádřená v § 502 větě druhé ObčZ. Toto ustanovení totiž zakládá vyvratitelnou právní domněnku, že obchodní závod je tvořen vším, co zpravidla slouží k jeho provozu. V případě zmíněného sporu o to, co ještě do obchodního závodu náleží a co již nikoli, by se tedy s užitím předmětné vyvratitelné právní domněnky provedl určitý test, zda daná položka zpravidla slouží k provozování příslušného obchodního závodu.⁵² Rozhodujícím kritériem přináležitosti položky k obchodnímu závodem je tedy sice obvyklost, ale jak uvádí P. Koukal a J. Lasák, rozsah položek, jejichž přináležitost k obchodnímu závodem je základě předmětné vyvratitelné právní

---

⁴⁹ ČERNÁ, S. in ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I., DĚDIČ, J. a kol. *Obchodní právo – podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 107.

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ Tamtéž.

⁵² KOUKAL, P., LASÁK, J. § 502 [Obchodní závod]. In: LAVICKÝ, a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1776.

domněnky určena, nesmí překročit sémantický rozsah pojmu obchodní závod vymezený jeho pojmovými znaky.⁵³

Vymezení toho, co konkrétně do obchodního závodu patří a co již nikoli, má svou specifickou důležitost tehdy, pokud je obchodní závod předmětem právních vztahů. Vzhledem k tomu, že je obchodní závod jako věc v právním smyslu vymezen zákonem, není nezbytné, aby v právním jednání, kterým dochází k dispozici s obchodním závodem, bylo popsáno veškeré jmění, které obchodní závod tvoří. Takový závěr byl ve vztahu k institutu podniku podle obchodního zákoníku judikován Nejvyšším soudem například v rozsudku ze dne 27.09.2011, sp. zn. 23 Cdo 3019/2009, kde Nejvyšší soud uvádí následující: „*při prodeji podniku podle ustanovení § 476 a násl. obch. zák. (jeho části) je předmětem převodu podnik jako ucelený soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání (...), k němuž náleží (jsou jeho součástí) mezi jinými právy též pohledávky patřící podnikateli, které slouží k provozování podniku nebo vzhledem k své povaze mají tomuto účelu sloužit (...)* Pohledávky, které při prodeji podniku či jeho části přecházejí na kupujícího, tedy ve smlouvě identifikovány být nemusí, stejně jako nemusí být konkretizovány přecházející závazky (neboť na kupujícího spolu s prodáváním podnikem přecházejí ze zákona, v intencích ustanovení § 477 odst. 1 obch. zák., všechny závazky, které s prodáváním podnikem souvisejí.“ K obdobnému závěru jako ve výše citovaném rozsudku pak Nejvyšší soud dospěl rovněž v rozsudku ze dne 05.10.2005, sp. zn. 35 Odo 653/2004. Jak však uvádí K. Svoboda, musí třetím osobám, které právně jednají s tím, komu závod náleží, být zřejmé, čím je závod tvořen, a to alespoň tak, že je to zřejmé z konkrétní činnosti, která se v obchodním závodě provádí.⁵⁴ Pokud není možné určit, z jakého jmění se obchodní závod skládá, a to ani s pomocí výše uvedené vyvratitelné právní domněnky podle § 502 věty druhé ObčZ, bude právní jednání, kterým je obchodní závod například prodán, darován nebo propachtován, stiženo sankcí zdánlivosti, neboť ve smyslu § 553 odst. 1 ObčZ není možné pro neurčitost zjistit obsah takového právního jednání, a to ani výkladem.⁵⁵

2.1.1.2. Obchodní závod jako předmět právních vztahů

Výše bylo vyloženo, že obchodní závod je věcí v právním smyslu, a to konkrétně věcí hromadnou. Vedle této kvality je obchodní závod také věcí obchodovatelnou, res in commercio,

---

⁵³ KOUKAL, P., LASÁK, J. § 502 [Obchodní závod]. In: LAVICKÝ a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1776.

⁵⁴ SVOBODA, K. § 502 [Obchodní závod] in ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I (obecná část)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-04].

⁵⁵ Tamtéž.

a proto může být předmětem právních vztahů. Ačkoli se při pohledu na recentní koncepci obchodního závodu a na předrekodifikační koncepci podniku může jevit jako samozřejmé, že tyto instituty jsou předmětem a nikoli subjektem právních vztahů, tak v minulosti byl pojem podnik užíván jako označení pro právnickou osobu svého druhu, a to například zákonem č. 141/1950 Sb., který v § 103 odst. 1 uváděl následující: „*Aby národní majetek sloužil co nejúčelněji svému společenskému poslání, zejména k plnění jednotného hospodářského plánu, svěřuje stát jeho části národním a komunálním podnikům nebo jiným socialistickým právnickým osobám.*“ S účinností obchodního zákoníku dne 01.01.1992 takové pojetí pojmu podnik však bylo opuštěno a tento pojem byl v § 5 ObchZ vymezen jako soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání, tedy jako předmět právních vztahů a nikoli jejich subjekt.

Jako předmět právních vztahů může obchodní závod podléhat dispozicím jako je koupě, směna nebo darování, stejně jako k němu může být zřízeno zástavní právo, může být propachtován pachtovní smlouvou, svěřen do správy jiným osobám či vložen jako nepeněžitý předmět vkladu do základního kapitálu obchodní korporace.⁵⁶ Jako věc v právním smyslu může obchodní závod samozřejmě být také předmětem vlastnického práva, a to i jiné osoby než podnikatele, byť v jeho vlastnictví je zcela jistě typicky a nejčastěji. Do vlastnictví jiné osoby než podnikatele se však obchodní závod může dostat zpravidla některým z relativních způsobů nabytí vlastnického práva, a to s ohledem na to, že jiná osoba než podnikatel nemůže obchodní závod s ohledem na definici obsaženou v § 502 ObčZ sama vytvořit. Takovým relativním způsobem nabytí vlastnického práva k obchodnímu závodu, kdy do svého vlastnictví obchodní závod nabývá osoba odlišná od podnikatele, může být například koupě, kdy kupujícím je nepodnikající osoba, která má v úmyslu obchodní závod dále prodat nebo propachtovat, případně přechod obchodního závodu na právního nástupce původního vlastníka v důsledku dědění nebo při přeměně obchodní korporace. Jak uvádí S. Černá, má v tomto ohledu nakládání se závodem širší než čistě podnikatelský rozměr.⁵⁷ V souvislosti s obchodním závodem jako předmětem vlastnického práva je také vhodné uvést, že podnikatel může obchodních závodů vlastnit více než jeden, což vyplývá například z § 450 odst. 2 ObčZ, který stanovuje podmínky pro udělení prokury a ve vztahu k obchodnímu závodu uvádí, že uděluje-li podnikatel prokuru pro některý z několika svých obchodních závodů, označí tento obchodní závod výslovně. Více svých obchodních závodů může podnikatel mezi sebou odlišit tím, že jednotlivé z nich opatří

---

⁵⁶ ČERNÁ, S. in ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I., DĚDIČ, J. a kol. *Obchodní právo – podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 109.

⁵⁷ Tamtéž, s. 110.

zvláštním označením, avšak provozovat je musí pod svým jménem nebo obchodní firmou, je-li zapsán v obchodním rejstříku.⁵⁸

V oblasti nakládání s obchodním závodem vystupuje do popředí specifická vlastnost obchodního závodu, a to jeho univerzalita. Ta se projevuje tak, že v případě nakládání se závodem dochází současně bez dalšího - jedním činem, takzvaně *uno actu*, také k postoupení smluv, postoupení pohledávek a k přechodu dluhů, které k závodu náleží. V případě například převodu nebo pachtu závodu se tak nabyvatel nebo pachtýř stává věřitelem pohledávek a dlužníkem dluhů, které k závodu náleží, a to s výjimkou těch dluhů, o kterých nevěděl a jejichž existenci nemusel rozumně předvídat. Pro značnou specifičnost obchodního závodu jako předmětu právních vztahů věnuje občanský zákoník nakládání s obchodním závodem zvláštní pododdíl jak v rámci oddílu upravujícího koupi, tak v rámci oddílu upravujícího pacht. Obsah pododdílu upravujícího koupi závodu se potom podle § 2183 ObčZ obdobně použije i na jiné převody vlastnického práva k závodu a na převod části závodu tvořící samostatnou organizační složku.

Z výše popsané univerzality obchodního závodu, která se projevuje „automatickým“ převodem pohledávek a dluhů, vyplývá, že při nakládání s obchodním závodem může docházet k signifikantnímu zásahu do poměrů třetích osob, a to konkrétně věřitelů a dlužníků, jejichž pohledávky a dluhy k závodu náleží, a proto byly spolu s ním převedeny na nabyvatele obchodního závodu. Občanský zákoník proto nad rámec obecné úpravy dispozičních smluv stanovuje pro dispozici se závodem určitá pravidla, jejichž účelem je poskytnout ochranu věřitelům a dlužníkům, jejichž práva a povinnosti jsou dispozicí s obchodním závodem dotčeny. Prvním takovým pravidlem je povinnost převodce nebo propachtovatele informovat dotčené věřitele a dlužníky o tom, že závod byl prodán nebo propachtován, a kdo je jeho nabyvatelem nebo pachtýřem. *Vice versa* má potom tuto povinnost nabyvatel nebo pachtýř v případě odstoupení od dispoziční smlouvy nebo zániku pachtu a s tím spojeným přechodem pohledávek a dluhů na převodce nebo propachtovatele. Dalším pravidlem určeným k ochraně dotčených věřitelů je institut zákonného ručení převodce nebo propachtovatele za splnění dluhů, které přešly na nabyvatele nebo pachtýře, pokud k tomuto převzetí neudělil souhlas. Podobně jako u výše uvedené informační povinnosti se tento institut uplatní i v případě, že dojde k odstoupení od dispoziční smlouvy nebo k zániku pachtu, a věřitelům, kteří neudělili souhlas s přechodem dluhů z nabyvatele nebo pachtýře na převodce nebo propachtovatele, tak

---

⁵⁸ ČERNÁ, S. in ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I., DĚDIČ, J. a kol. *Obchodní právo – podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 111.

vznikne zajištění jejich pohledávky ve formě zákonného ručení nabyvatele nebo pachtýře. Třetím pravidlem sloužícím k ochraně věřitelů je potom právo věřitele, jehož dobytnost pohledávky se převodem nebo propachtováním obchodního závodu zhoršila a který s převodem nebo propachtováním obchodního závodu nesouhlasí, domáhat se, aby soud rozhodl o relativní neúčinnosti takového převodu nebo pachtu vůči němu. Toto právo věřitele však podléhá prekluzi, a to v subjektivní lhůtě o délce trvání jednoho měsíce a objektivní lhůtě v případě převodu o délce trvání tří let a v případě pachtu o délce trvání tří měsíců od účinnosti smlouvy.

2.2. Zápis do obchodního rejstříku

Jak bylo vysvětleno výše, odštěpný závod je pobočkou, která byla zapsána do obchodního rejstříku. Zápis do obchodního rejstříku je tudíž pro odštěpný závod nezbytným definičním znakem, na jehož naplnění se váže skutečnost, zda daná část obchodního závodu bude pouze prostou pobočkou, nebo odštěpným závodem. Pobočka zapsaná do obchodního rejstříku je přitom odštěpným závodem vždy, neboť jak uvádí například důvodová zpráva k novele občanského soudního řádu, „*podle nové právní úpravy tedy nemůže existovat organizační složka, která by se zapisovala do obchodního rejstříku a nebyla odštěpným závodem.*“⁵⁹

Jak uvádí S. Černá, aby bylo možné odštěpný závod do obchodního rejstříku zapsat, je předně třeba, aby byla splněna podmínka toho, že podnikatel, který zápis odštěpného závodu navrhuje, je sám v obchodním rejstříku zapsán.⁶⁰ Je nicméně možné, aby k zápisu podnikatele, ať už fyzické osoby nebo právnické osoby, došlo současně se zapsáním odštěpného závodu.⁶¹ Další podmínkou pro zápis odštěpného závodu do obchodního rejstříku je potom rozhodnutí podnikatele ve smyslu § 503 odst. 1 ObčZ o tom, že příslušná část obchodního závodu, která vykazuje hospodářskou a funkční samostatnost, je pobočkou. Karel Svoboda v této souvislosti uvádí, že rejstříkový soud, u něhož byl návrh na zápis odštěpného závodu podán, splnění kritéria hospodářské a funkční samostatnosti předmětné části obchodního závodu zkoumat nebude,⁶² zatímco P. Koukal a J. Lasák zastávají v tomto ohledu zdrženlivější postoj a uvádějí,

---

⁵⁹ VLÁDA ČR. Důvodová zpráva k zákonu č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, tisk 932.

⁶⁰ ČERNÁ, S. in ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I., DĚDIČ, J. a kol. *Obchodní právo – podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 112.

⁶¹ Tamtéž.

⁶² SVOBODA, K. § 503 [Pobočka] in ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol.: *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I (obecná část)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-04].

že je otázkou, nakolik takovou skutečnost rejstříkové soudy budou zkoumat.⁶³ Obě skupiny autorů se nicméně shodují na tom, že přílohou návrhu na zápis odštěpného závodu do obchodního rejstříku by mělo být čestné prohlášení podnikatele o tom, že předmětná pobočka, jejíž zapsání jako odštěpného závodu podnikatel navrhuje, splňuje podmínky hospodářské a funkční samostatnosti podle § 503 odst. 1 ObčZ.⁶⁴

Údaje, které se o odštěpném závodu do obchodního rejstříku zapisují, stanovuje zákon o veřejných rejstřících v § 51, přičemž těmito údaji jsou označení, sídlo nebo umístění, předmět činnosti nebo podnikání, jméno a adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, jeho vedoucího. Samotný návrh na zápis odštěpného závodu se podává na stanoveném formuláři, jehož přílohy tvoří zejména rozhodnutí podnikatele o zřízení odštěpného závodu a o jmenování jeho vedoucího a dále zejména náležitosti k sídlu ve stejném rozsahu jako v případě sídla podnikatele.⁶⁵ Náležitosti formulářů pro zápis do obchodního rejstříku jsou stanoveny vyhláškou č. 323/2013 Sb., o náležitostech formulářů na podávání návrhů na zápis, změnu nebo výmaz údajů do veřejného rejstříku a o zrušení některých vyhlášek, která v případě odštěpného závodu nad rámec obecných náležitostí formulářů stanovuje, že formulář návrhu na zápis odštěpného závodu nebo změnu údajů o odštěpném závodu obsahuje také označení zřizovatele odštěpného závodu, pokud jím není osoba navrhovatele. Návrh k zápisu odštěpného závodu se, jak stanovuje § 51 odst. 2 a 3 ZVR, podává u rejstříkového soudu, v jehož obvodu je podle sídla zapsán podnikatel, který odštěpný závod zřizuje, a dále také u rejstříkového soudu, v jehož obvodu je odštěpný závod umístěn. V případě prvního uvedeného, tzv. mateřského rejstříkového soudu, se jedná o změnu zápisu v obchodním rejstříku již zapsaného subjektu, a proto je soudní poplatek podle položky 11 odst. 1 písm. c) sazebníku poplatků zákona o soudních poplatcích (dále jen „sazebník“) ve výši 2.000,- Kč. V případě zápisu u ostatních rejstříkových soudů se však již jedná o prvozápis a výše soudního poplatku proto podle P. Hampela činí 6.000,- Kč.⁶⁶ Uvedené lze nicméně podle mého názoru spatřovat jako nepřesné v tom ohledu, že položka 11 odst. 1 písm. b) sazebníku hovoří o „*prvním zápisu osoby do veřejného rejstříku, s výjimkou akciové společnosti*“, přičemž, jak bylo vysvětleno

---

⁶³ KOUKAL, P., LASÁK, J. § 503 [Pobočka]. In: LAVICKÝ a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1781.

⁶⁴ Tamtéž.

⁶⁵ HAMPEL, P. § 51 [Skutečnosti zapisované o odštěpném závodu] in HAMPEL, P., WALDER, I. *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob: komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-04].

⁶⁶ Tamtéž.

výše v kapitole 2.1, odštěpný závod není osobou, nýbrž částí věci hromadné bez právní osobnosti.

Se zápisem odštěpného závodu do obchodního rejstříku se vedle důsledků týkajících se osoby vedoucího odštěpného závodu, které budou rozebrány v kapitole 2.3, pojí také určitá omezení v nakládání s částí obchodního závodu, která odštěpný závod tvoří. Jak uvádí K. Svoboda, dokud je odštěpný závod zapsán v obchodním rejstříku, vyjadřuje tím podnikatel jednoznačnou vůli, že se nemá jednat o samostatný obchodní závod, nýbrž jen o jeho pobočku. Proto podle K. Svobody po dobu zápisu v obchodním rejstříku není možné s odštěpným závodem nakládat jako se samostatným obchodním závodem a jako takový jej například prodat.⁶⁷

2.2.1. Pojmenování odštěpného závodu

Vzhledem k tomu, že odštěpný závod je ze své podstaty zapsán v obchodním rejstříku, vyvstává otázka, pod jakým označením má být veden. Předrekodifikační právní úprava v tomto směru obsahovala explicitní ustanovení § 7 odst. 1 věty druhé ObchZ, které stanovilo, že „*při provozování odštěpného závodu se užívá obchodní firmy (§ 8) podnikatele s dodatkem, že jde o odštěpný závod.*“ V recentních právních předpisech však takové ustanovení obsaženo není, což, jak uvádí například L. Jiříček, si lze vyložit třemi způsoby.⁶⁸ Prvním možným vysvětlením dle L. Jiříčka je, že na předmětné ustanovení upravující označení odštěpného závodu bylo při tvorbě občanského zákoníku zapomenuto a jeho absence by tedy byla toliko chybou zákonodárce. Text L. Jiříčka pochází z dubna roku 2014, tedy data krátce po účinnosti občanského zákoníku, kdy by takové vysvětlení jistě mohlo připadat do úvahy. V současné době je nicméně občanský zákoník účinný již sedmým rokem, a proto se podle mého názoru lze domnívat, že pokud by absence předmětného ustanovení skutečně byla způsobena opomenutím zákonodárce, proběhly by již určité snahy o nápravu tohoto stavu. Druhým možným vysvětlením potom je, že absence ustanovení o označení odštěpného závodu je skutečně míněna tak, že má být s použitím argumentu *e silentio legis* vykládána v souladu se zásadou legální licence vyplývající z čl. 2 odst. 2 LZPS tak, že odštěpný závod je možné

---

⁶⁷ SVOBODA, K. § 503 [Pobočka] in ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol.: *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I (obecná část)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-04].

⁶⁸ JIŘÍČEK, L. *K pojmenování odštěpného závodu*. *EPRAVO.cz* [online]. EPRAVO, publikováno 16.04.2014 [cit. 2020-10-05].

pojmenovat zcela libovolně, tedy bez souvislosti s obchodní firmou podnikatele a bez dodatku, že jde o odštěpný závod.⁶⁹

Konečně třetím možným vysvětlením je, že povinnosti, které podnikatele při volbě pojmenování odštěpného závodu omezují, lze dovodit z jiných ustanovení právního řádu. Takovými ustanoveními se nabízí být například § 423 a násl. ObčZ, které upravují institut obchodní firmy, a dále zejména § 132 ObčZ upravující název právnické osoby. S ohledem na vlastnosti odštěpného závodu rozebrané v kapitole 2.1 je však použití obou těchto ustanovení s použitím jazykového výkladu nemožné. Podle § 423 ObčZ se obchodní firmou podnikatele rozumí jméno, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku. Vymezení obchodní firmy se tedy jasně váže na podnikatele, přičemž odštěpný závod nemůže být podnikatelem, neboť je částí věci v právním smyslu a nikoli osobou. Obdobně potom s použitím jazykového výkladu nelze použít ustanovení o názvu obsažená v § 132 a násl. ObčZ, neboť tato se podle § 132 ObčZ vztahují pouze k názvu právnické osoby. Ustanovení § 132 odst. 2 ObčZ rovněž hovoří o označení právní formy jako povinné náležitosti názvu, přičemž odštěpný závod, jsa částí věci v právním smyslu, žádnou právní formu nemá.⁷⁰ Možností, jak by se výše uvedená ustanovení o obchodní firmě a názvu právnické osoby mohla uplatnit, je jejich analogická aplikace podle § 10 odst. 1 ObčZ, který stanovuje, že „nelze-li právní případ rozhodnout na základě výslovného ustanovení, posoudí se podle ustanovení, které se týká právního případu co do obsahu a účelu posuzovanému právnímu případu nejblíže.“ V případě analogického použití § 132 odst. 2 ObčZ, které stanovuje, že název musí odlišit právnickou osobu od jiné osoby, obsahovat označení její právní formy a ne být klamavý, by tedy důsledkem v případě odštěpného závodu patrně bylo, že název odštěpného závodu nesmí být klamavý, musí být způsobilý odlišit tento odštěpný závod od jiných odštěpných závodů a zároveň musí obsahovat dodatek, že se jedná o odštěpný závod. Podle analogické aplikace § 424 ObčZ by potom platilo, že název odštěpného závodu nesmí být zaměnitelný a nesmí působit klamavě.⁷¹

Odpověď na otázku, jaké ze tří možných vysvětlení absence explicitní zákonné úpravy pojmenování odštěpného závodu je pravdivé, nepřináší ani zákon o veřejných rejstřících, který, jak bylo uvedeno výše, v § 51 uvádí pouze to, že o odštěpném závodu se запиše jeho označení, sídlo nebo umístění, předmět činnosti nebo podnikání, jméno a adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, jeho vedoucího. Z výrazu „označení“ potom

---

⁶⁹ JIŘÍČEK, L. *K pojmenování odštěpného závodu*. EPRAVO.cz [online]. EPRAVO, publikováno 16.04.2014 [cit. 2020-10-05].

⁷⁰ Tamtéž.

⁷¹ Tamtéž.

nevyplývá, zda má takové označení obsahovat dodatek, že jde o odštěpný závod, ani další podrobnosti. Zajímavostí by mohlo být, jak k tomuto problému přistupují webové stránky obchodního rejstříku. Ty však také jednoznačnou odpověď na výše položené otázky nepřináší. Ve výpisu z obchodního rejstříku je skutečnost, že se jedná o odštěpný závod, zapsána v rubrice nazvané jako „právní forma“, což by mohlo nasvědčovalo tomu, že se obchodní rejstřík kloní k výkladu podle předchozího odstavce, tedy že se na pojmenování odštěpného závodu má analogicky použít ustanovení o názvu právnické osoby. Z takového analogického použití § 132 ObčZ by potom vyplývalo, jak je uvedeno výše, že označení odštěpného závodu by mělo obsahovat dodatek, že se jedná o odštěpný závod. Zároveň ale při vyplňování inteligentního formuláře návrhu na zápis odštěpného závodu tento formulář zadání žádného dodatku nevyžaduje, ačkoli v případě pokusu o zadání například obchodní firmy obchodní korporace tak činí a bez povinného dodatku není možné obchodní firmu do formuláře platně zadat.⁷²

Ačkoli neposkytuje odpověď na to, jak absenci zákonné úpravy označení odštěpného podniku zamýšlel zákonodárce, představuje cenný zdroj informací o tom, jak označení odštěpného závodu vytvořit, judikatura. V tomto ohledu je podle mého názoru významné usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.05.2016, sp. zn. 29 Cdo 2219/2015, v němž Nejvyšší soud konstatuje, že právní řád sice kvalitativní požadavky na označení odštěpných závodu neobsahuje, avšak vyplývá z něj, že odštěpné závody budou vystupovat pod samostatnými označeními.⁷³ Patrně teleologickým výkladem potom Nejvyšší soud dovozuje, že „*označení odštěpného závodu přitom slouží především k odlišení odštěpného závodu (od jiných odštěpných závodů či jiných osob), jakož i k tomu, aby zabraňovalo mylným představám o činnosti odštěpného závodu.*“ Proto podle Nejvyššího soudu nesmí tato označení odštěpných závodu být zaměnitelná s jinými označeními odštěpných závodů a nesmí být klamavá. V tomto rozsahu potom podle citovaného usnesení musí rejstříkové soudy provádět posouzení navrhovaného označení odštěpného závodu před jeho zápisem. Svým způsobem tedy Nejvyšší soud dovozuje, že se na označení odštěpného závodu uplatní tatáž pravidla, jako se podle § 424 ObčZ uplatní na obchodní firmu, avšak dochází k tomuto závěru jiným způsobem než s použitím analogie podle § 10 odst. 1 ObčZ, jak bylo popsáno výše.

---

⁷² *Návrhy na zápis, změnu nebo výmaz zápisu ve veřejném rejstříku.* [online] Justice.cz. [cit. 2020-10-07]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/iform/index.html?1>

⁷³ V této souvislosti Nejvyšší soud podle mého názoru nesprávně odkazuje na § 49 písm. a) zákona o veřejných rejstřících, který se vztahuje k zápisu odštěpného závodu zahraniční osoby, zatímco náležitosti zápisu tuzemské osoby, která také byla účastníkem předmětného řízení, upravuje § 51 odst. 1 ZVR.

Ve výše předestřené otázce se osobně přikláním k možnosti, že absence zákonné úpravy pojmenování odštěpného závodu by měla být vykládána s užitím argumentu *e silentio legis* tak, že podnikatel může s ohledem na zásadu legální licence odštěpný závod pojmenovat libovolným způsobem a neřídit se analogicky ustanoveními o názvu právnické osoby a obchodní firmě. Analogická aplikace předmětných ustanovení je podle mého názoru nevhodným řešením, a to pro zásadní odlišnosti institutu odštěpného závodu od pojmu právnická osoba nebo pojmu podnikatel. Pokud by zákonodárce neměl zájem umožnit, aby podnikatelé mohli označovat své odštěpné závody libovolně, což do značné míry lze jistě vidět jako pochopitelné, měl by tak podle mého názoru učinit změnou právních předpisů. Pozitivně nicméně hodnotím výše popsání judikaturní závěry Nejvyššího soudu, a to zejména skutečnost, že jich nebylo dosaženo analogickou aplikací norem o názvu právnické osoby nebo obchodní firmě, nýbrž teleologickým výkladem.

2.2.2. Specifika zápisu odštěpného závodu zahraniční osoby

Zápis odštěpného závodu zahraniční osoby do obchodního rejstříku má podle zákona o veřejných rejstřících a souvisejících podzákonných předpisů řadu specifík oproti zápisu tuzemské osoby. Významu, jaký takový zápis má pro zahraniční osobu z hlediska podmínek podnikání na území České republiky, jsem se věnoval v kapitole 1.2, a proto se v této části zaměřím především na specifitější a praktičtější aspekty zápisu odštěpného závodu zahraniční osoby do obchodního rejstříku.

Zákon o veřejných rejstřících zmiňuje zápis odštěpného závodu zahraniční osoby hned v § 2 odst. 1, ve kterém stanovuje, že rejstříkový soud vede pro každý odštěpný závod zahraniční osoby zvláštní vložku, a to bez ohledu na právní formu nebo osobní statut zřizovatele. Výčet údajů, které se o odštěpném závodu zahraniční osoby zapisují do obchodního rejstříku, je obsažen v § 49 a 50 ZVR. První jmenované ustanovení poskytuje výčet údajů zapisovaných o odštěpném závodu zahraniční osoby, která má sídlo mimo státy Evropské unie nebo jiné státy Evropského hospodářského prostoru, zatímco druhé jmenované ustanovení poskytuje výčet údajů zapisovaných o odštěpném závodu té zahraniční osoby, která sídlo v jednom z takových států má. Obě ustanovení jsou zjevně v poměru speciality k § 51 ZVR, který se použije při zapisování odštěpného závodu tuzemské osoby. Úprava pro zahraniční osoby se sídlem ve státě Evropské unie nebo jiném státě Evropského hospodářského prostoru obsažená v § 50 ZVR je potom speciální k úpravě pro jiné zahraniční osoby obsažené v § 49 ZVR.

Konkrétními skutečnostmi, které se podle § 49 ZVR zapisují o odštěpném závodu zahraniční osoby se sídlem mimo státy Evropské unie nebo jiné státy Evropského hospodářského prostoru, jsou především jeho označení, identifikační číslo, sídlo nebo umístění, předmět podnikání, jméno, adresa pobytu a případně také bydliště vedoucího odštěpného závodu a dále údaje o zřizovateli odštěpného závodu a jeho statutárním orgánu. Dále se zapisuje také údaj o právu státu, kterým se zřizovatel řídí, a případně také evidence a evidenční číslo, pokud je do takové evidence zřizovatel na základě svého práva zapsán. Nastane-li taková situace, zapisují se také údaje týkající se zrušení zřizovatele, jeho likvidace a konkurzu, případně údaje o ukončení provozu odštěpného závodu v České republice. V případě odštěpného závodu zahraniční osoby se sídlem ve státě Evropské unie nebo jiném státě Evropského hospodářského prostoru je okruh zapisovaných skutečností z velké části identický, avšak liší se například absencí povinnosti uvádět v rámci údajů o osobě zřizovatele výši jejího upsaného základního kapitálu, je-li vyžadován, nebo absencí povinnosti označovat právo státu, kterým se zřizovatel řídí. Rozdílem také je, že § 50 ZVR nestanovuje, že má být zapsáno označení odštěpného závodu, nýbrž jeho jméno, liší-li se od firmy zřizovatele.

Vedle zapisovaných skutečností se v případě odštěpného závodu zahraniční osoby uplatní určitá specifika také ve vztahu k listinám, které je třeba založit do sbírky listin. Rozsah těchto listin je uveden v § 69 ZVR a zahrnuje zakladatelské právní jednání zřizovatele včetně jeho změn a úplných znění, osvědčení o zápisu zřizovatele v evidenci, pokud právo státu zřizovatele vedení v takové evidenci nařizuje, údaj nebo doklad o zatížení majetku zřizovatele v jiném státě, je-li jeho zveřejněním podmíněna platnost takového zatížení, a dále také účetní záznamy zřizovatele vedené podle práva, kterým se zřizovatel řídí. Účetní záznamy vztahující se k předmětnému odštěpnému závodu nemá zřizovatel povinnost zakládat do sbírky listin tehdy, pokud splní podmínky stanovené v § 69 písm. a) ZVR, z nichž nejvýznamnější je patrně podmínka, aby účetní záznamy zřizovatele byly vypracovány v souladu nejen s právním řádem státu, jehož právem se zřizovatel řídí, ale také v souladu s předpisy Evropské unie nebo rovnocenným způsobem.

Podobně jako v případě zapisovaných skutečností, uplatní se i v oblasti povinností týkajících se sbírky listin některé výjimky pro odštěpné závody a jejich zřizovatele, kteří jsou právnickou osobou řídicí se právem státu Evropské unie nebo právem jiného státu Evropského hospodářského prostoru nebo zahraniční fyzickou osobou, která je občanem takového státu. Tito zřizovatelé do sbírky listin zakládají pouze výše zmíněná zakladatelská právní jednání, osvědčení o zápisu v evidenci a účetní záznamy vztahující se k osobě zřizovatele. Účetní

záznamy vztahující se k činnosti odštěpného závodu tito zřizovatelé nezakládají, a to bez ohledu na splnění podmínek obsažených v § 69 písm. a) ZVR.⁷⁴ V případě zřizovatele jako zahraniční osoby, která má na území České republiky více odštěpných závodů, se ve vztahu k zakladatelskému právnímu jednání a účetním záznamům zřizovatele, případně jeho odštěpného závodu, uplatní pravidlo, že tyto listiny mohou být založeny ve sbírce listin pouze jednoho z těchto odštěpných závodů, který zřizovatel zvolí. Současně však musí ve složce sbírky listin ostatních odštěpných závodů být uveden odkaz na rejstříkový soud odštěpného závodu, který byl zřizovatelem podle předchozí věty zvolen, a to včetně čísla zápisu.⁷⁵

V neposlední řadě souvisí se zápisem odštěpného závodu zahraniční osoby do obchodního rejstříku otázka, v jakém jazyce musejí být soudu předkládány listiny, které jsou ukládány do sbírky listin, nebo listiny, které se do sbírky listin neukládají, ale jsou jimi dokládány zapisované skutečnosti. Zákon o veřejných rejstřících stanovuje pro všechny listiny, které byly uvedeny v předchozích odstavcích tohoto bodu, tedy listiny podle § 69 až 72 ZVR, jakož i pro listiny, kterými jsou dokládány zapisované skutečnosti, že mají být předkládány v originálním znění a současně také v překladu do českého jazyka. Výjimku z povinnosti předkládat předmětné listiny v překladu do českého jazyka může založit rozhodnutí soudu ve formě sdělení, že překlad není vyžadován, přičemž takové sdělení může být vydáno buď individuálně, patrně v reakci na žádost, anebo pro futuro na úřední desce pro neurčitý počet řízení v budoucnu.⁷⁶ Rovněž v oblasti jazykových verzí listin se uplatní specifika související s členstvím České republiky v Evropské unii a Evropském hospodářském prostoru, a to v tom, že je-li vyžadován překlad listiny z jazyka, který je úředním jazykem členského státu Evropské unie nebo jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor, nemusí být tento překlad úředně ověřen. V jiných případech je úřední ověření překladu povinné, a překlad tedy musí být vyhotoven tlumočnickem zapsaným v seznamu tlumočnicků vedeném krajským soudem a opatřen tzv. tlumočnickou doložkou.⁷⁷

---

⁷⁴ § 70 ZVR.

⁷⁵ § 71 ZVR.

⁷⁶ HAMPEL, P. § 73 [Jazykové verze listin ve sbírce listin] in HAMPEL, P., WALDER, I. *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob: komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-04].

⁷⁷ Tamtéž.

2.3. Vedoucí odštěpného závodu

Jedním z nejdůležitějších institutů souvisejících s odštěpným závodem je institut vedoucího odštěpného závodu, který zakládá § 503 odst. 2 věta druhá ObčZ. Ten vedoucího odštěpného závodu vymezuje jako osobu, která je oprávněna zastupovat podnikatele ve všech záležitostech týkajících se odštěpného závodu, a to počínaje dnem, ke kterému byla tato osoba jako vedoucí odštěpného závodu zapsána do obchodního rejstříku. Z hlediska druhů zastoupení lze zastoupení podnikatele vedoucím odštěpného závodu označit jako zastoupení přímé, neboť vedoucí odštěpného závodu jedná jménem a na účet zastoupeného podnikatele. Současně lze zastoupení podnikatele vedoucím odštěpného závodu zařadit na pomezí mezi zastoupením zákonným a zastoupením smluvním a označit jej jako zastoupení *sui generis*, podobně jako zastoupení právnické osoby jejím statutárním orgánem. Zastoupení vedoucím odštěpného závodu totiž vzniká v důsledku projevu vůle zastoupeného podnikatele, což odpovídá charakteristice smluvního zastoupení, ale současně rozsah tohoto zastoupení není vymezen podnikatelem, jako je tomu u standardních typů smluvního zastoupení, nýbrž zákonem, což odpovídá charakteristice zastoupení zákonného.⁷⁸

Ustanovení osoby vedoucího odštěpného závodu je zpravidla součástí rozhodnutí podnikatele, kterým podnikatel projevuje svoji vůli zřídit odštěpný závod, avšak jak stanovuje § 503 odst. 2 věta druhá ObčZ, oprávnění vedoucího odštěpného závodu k zastupování podnikatele ve všech záležitostech týkajících se odštěpného závodu je vázáno na okamžik zápisu vedoucího odštěpného závodu do obchodního rejstříku.⁷⁹ Takový zápis do obchodního rejstříku má tedy konstitutivní účinky, čímž se liší například od zápisu prokuristy.⁸⁰ Uvedená skutečnost nicméně neznamená, že by s ohledem na konstitutivní účinky zápisu neměl vedoucí odštěpného závodu před jeho provedením žádné oprávnění zastupovat podnikatele, neboť se uplatní právní úprava obsažená v § 430 odst. 1 ObčZ, podle které může podnikatele zastupovat osoba, kterou podnikatel při provozu obchodního závodu pověřil určitou činností, a to ve všech jednáních, k nimž při takové činnosti obvykle dochází.⁸¹ Ustanovení § 430 a § 431 ObčZ jsou

---

⁷⁸ SVOBODA, K. § 503 [Pobočka] in ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol.: *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I (obecná část)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-04].

⁷⁹ FABIÁN, T. *Aspekty a podmínky podnikání prostřednictvím organizační složky nebo pobočky*. RaP – Rekodifikace & Praxe (Wolters Kluwer, 2015, č. 11, s. 8. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer [cit. 2020-10-09].

⁸⁰ § 450 odst. 1 ObčZ.

⁸¹ ČERNÁ, S. in ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I., DĚDIČ, J. a kol. *Obchodní právo – podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 112.

potom ve vztahu speciality k § 166 ObčZ, který obsahuje úpravu zastoupení právnické osoby jejím zaměstnancem, a § 436 a násl. ObčZ, které obsahují obecná ustanovení o zastoupení.⁸²

Na rozdíl od jeho vzniku neupravuje občanský zákoník výslovně otázku, kdy zastoupení podnikatele vedoucím odštěpného závodu zaniká. Karel Svoboda v této souvislosti dovozuje, že k zániku zastoupení vedoucím odštěpného závodu tedy dochází již například odvoláním vedoucího odštěpného závodu z funkce nebo uplynutím doby, na kterou byl vedoucí odštěpného závodu do funkce ustaven. Osoby, které by poté, co funkce vedoucího odštěpného závodu takto zanikne, jednaly s důvěrou v údaj zapsaný do obchodního rejstříku, že daná osoba vedoucím odštěpného závodu stále je, jsou potom chráněny principem materiální publicity podle § 8 odst. 1 ZVR.⁸³

Co se týče předpokladů, které osoba vedoucího odštěpného závodu musí splňovat, neuvádí v tomto ohledu občanský zákoník žádnou specifikaci. Tamás Fabián prezentuje v této souvislosti názor, že s ohledem na povahu a způsob, jakým vedoucí odštěpného závodu v zastoupení podnikatele právně jedná, lze jeho postavení analogicky přirovnat k postavení statutárního orgánu. Odkazuje v této souvislosti na § 69 odst. 2 ZOK, který uvádí, že ustanovení dílu o vyloučení člena orgánu obchodní korporace se použijí obdobně na osobu v obdobném postavení člena statutárního orgánu.⁸⁴ Ačkoli lze jistě souhlasit se závěrem, že osoba vedoucího odštěpného závodu by měla z opatrnosti splňovat podmínky kladené na člena orgánu obchodní korporace § 46 odst. 1 ZOK, jsem k výše uvedeným závěrům o analogickém přirovnání ke členům statutárního orgánu spíše skeptický, a to zejména k dovozování této analogie ze zmíněného § 69 odst. 2 ZOK. Co se týče charakteru vztahu mezi podnikatelem a vedoucím odštěpného závodu, dovozuje v této souvislosti T. Fabián, že na vztah podnikatele a vedoucího odštěpného závodu se uplatní ustanovení § 59 a násl. ZOK upravující smlouvu o výkonu funkce.⁸⁵ Oproti tomu K. Svoboda v této souvislosti explicitně zmiňuje možnost pracovněprávního vztahu mezi podnikatelem a vedoucím odštěpného závodu, avšak připouští patrně také další možnosti, a to včetně těch, na které by se použila ustanovení o příkazní smlouvě.⁸²

---

⁸² SVOBODA, K. § 503 [Pobočka] in ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol.: *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I (obecná část)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-04].

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ FABIÁN, T. *Aspekty a podmínky podnikání prostřednictvím organizační složky nebo pobočky*. RaP – Rekodifikace & Praxe (Wolters Kluwer. 2015, č. 11, s. 8. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer [cit. 2020-10-09].

⁸⁵ Tamtéž.

2.3.1. Věcný rozsah zástupčího oprávnění

Jak je uvedeno výše, věcný rozsah zástupčího oprávnění vedoucího odštěpného závodu je vymezen nikoli podnikatelem, nýbrž zákonem, a to v ustanovení § 503 odst. 2 věty druhé ObčZ, které stanovuje, že vedoucí odštěpného závodu je oprávněn zastupovat podnikatele ve všech záležitostech týkajících se odštěpného závodu. Jak uvádí často citované usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.04.2010, sp. zn. 29 Cdo 2720/2009, nelze toto vymezení vykládat pouhým mechanickým přiřazováním jeho obsahu k některému z oborů podnikání, který je zapsán v obchodním rejstříku, nýbrž je třeba jej hodnotit z hlediska faktického provozu odštěpného závodu podnikatele. Předmětné usnesení dále konkrétně uvádí, že *„za úkony související s provozem podniku však nelze považovat jenom okruh úkonů odpovídající dispozicím v rámci obvyklého (běžného) hospodaření, neboť k provozu podniku budou patřit i některé úkony mimo obvyklé hospodaření (např. uzavření smlouvy o úvěru nebo nakládání s volnými zdroji podniku). Při posuzování, zda konkrétní právní úkon svou povahou spadá do provozu podniku, proto záleží na povaze podniku podnikatele a jeho provozu, nikoli na tom, jak je vymezen předmět podnikání podnikatele v obchodním rejstříku.“* Závěry tohoto usnesení Nejvyššího soudu, ač se původně vztahují k institutu prokury podle obchodního zákoníku, považuje za aplikovatelné na jednání vedoucího odštěpného závodu například V. Janošek⁸⁶ nebo K. Svoboda.⁸⁷ Poslední jmenovaný autor dále rovněž uvádí, že takto vymezený rozsah zastoupení vedoucího odštěpného závodu nemůže podnikatel zúžit.⁸⁸

Z předchozího odstavce vyplynulo, že věcný rozsah zástupčího oprávnění vedoucího odštěpného závodu je poměrně široký a zahrnuje také možnost zcizovat a zatěžovat nemovité věci, neboť na rozdíl od prosté prokury vymezené v § 450 odst. 1 ObčZ není v tomto ohledu vedoucí odštěpného závodu zákonem nijak omezen. Uvedené nicméně neznamená zcela neomezenou volnost vedoucího odštěpného závodu ve vztahu k dispozici s jménem odštěpného závodu, neboť vedoucí odštěpného závodu nemá právo například odštěpný závod prodat nebo v něm znemožnit další podnikání. Toto omezení vedoucího odštěpného závodu dovozuje například K. Eichlerová ze skutečnosti, že § 503 odst. 2 věta druhá ObčZ je v poměru speciality vůči § 430 odst. 1 ObčZ, který upravuje zastoupení podnikatele, a proto je na vedoucího odštěpného závodu nutné nahlížet jako na osobu, která při provozu obchodního závodu byla

---

⁸⁶ JANOŠEK, V. *Vedoucí odštěpného závodu po rekonstrukci*. Právní rozhledy. 2016, č. 7, s. 234.

⁸⁷ SVOBODA, K. § 503 [Pobočka] in ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol.: *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I (obecná část)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-04].

⁸⁸ Tamtéž.

pověřena vedením jeho odštěpného závodu. Smyslu § 503 odst. 2 věty druhé ObčZ proto podle K. Eichlerové odpovídá, že vedoucí odštěpného závodu by měl činit pouze to, co souvisí s provozem odštěpného závodu, a nikoli s odštěpným závodem jako celkem například nakládat, neboť takové jednání zjevně přesahuje jeho provoz.⁸⁹ Ke stejným závěrům dochází také K. Svoboda a uvádí, že takové překročení zástupčího oprávnění, bylo-li by známo druhé straně, by bylo stiženo sankcí zdánlivosti.⁹⁰

2.3.2. Nemožnost plurality vedoucích odštěpného závodu a její alternativy

Ačkoli by patrně řada podnikatelů, a to často především z řad zahraničních osob, preferovala možnost, aby v záležitostech jejich odštěpného závodu bylo rozhodováno za využití pravidla čtyř očí, dovoluje občanský zákoník zápis pouze jednoho vedoucího odštěpného závodu do obchodního rejstříku. Takový závěr vyplývá z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.08.1999, sp. zn. 32 Cdo 505/99, kterým byla řešena otázka plurality vedoucích organizační složky podniku podle § 13 odst. 3 ObchZ a jehož závěry lze pro shodné předmětné rysy obou institutů aplikovat i dnes na úpravu občanského zákoníku. Nejvyšší soud v předmětném usnesení dovodil, že pokud obchodní zákoník dovoluje, aby určitá osoba měla více orgánů, činí tak výslovně a současně s tím adresuje otázku, jaký má být způsob jednání těchto orgánů za společnost. Z toho, že obchodní zákoník pluralitu určitých orgánů výslovně nezakazuje, potom podle Nejvyššího soudu nelze dovodit, že taková pluralita je možná, neboť důsledkem by například bylo, že by akciová společnost mohla mít více představenstev a podobně. Pokud tedy občanský zákoník hovoří v jednotném čísle o vedoucím odštěpného závodu a zároveň výslovně nedovoluje ani nevylučuje, aby vedoucích odštěpného závodu bylo více, je nutné takové ustanovení vyložit ve světle výše citovaného usnesení Nejvyššího soudu tak, že do obchodního rejstříku může být zapsán pouze jeden vedoucí odštěpného závodu.

Jak je uvedeno výše, zmíněné závěry Nejvyššího soudu nevyhovují řadě podnikatelů, kteří by rádi pro rozhodování o záležitostech jejich odštěpného závodu využili pravidlo čtyř očí. Jak uvádí J. Celerýn, tato potřeba může být ještě znatelnější v případech zahraničních osob, které pro podnikání v zahraničí musejí používat lokální zástupce, a proto mají zvýšenou

---

⁸⁹ EICHLEROVÁ, K. *Zástupci podnikatele, rozsah jejich zástupčích oprávnění, následky překročení*. Právní prostor [online]. 22.06.2017 [cit. 2020-10-09].

⁹⁰ SVOBODA, K. § 503 [Pobočka] in ŠVESTKA, J., DVORÁK, J., FIALA, J. a kol.: *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I (obecná část)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-04].

potřebu jejich kontroly.⁹¹ Nabízí se tedy otázka, zda i přes nemožnost plurality vedoucích odštěpného závodu lze v otázce řízení odštěpného závodu uspokojit požadavek uplatnění pravidla čtyř očí. K této otázce se vyjádřil Nejvyšší soud přímo ve výše citovaném usnesení tak, že uplatnění pravidla čtyř očí při řízení odštěpného závodu jistě možné je, a to například ve formě omezení zakotveného v interních předpisech podnikatele, které mohou stanovit, že vedoucí odštěpného závodu nesmí například určitý typ smluv podepsat bez současného podpisu další osoby. Vzhledem k ustanovení § 166 odst. 2 ObčZ takové řešení jistě nelze zcela považovat za dostačující, neboť za předpokladu dobré víry třetí osoby by i takové jednání bylo pro podnikatele závazné, avšak Nejvyšší soud se jeho uvedením správně vypořádal s argumentem dovolatelky, která tvrdila, že omezení vedoucího organizační složky podniku interními předpisy by bylo zásahem do právní jistoty třetích osob.⁹²

Řešení uvedeného problému může představovat využití institutu prokury, neboť § 452 odst. 2 ObčZ výslovně připouští, aby byla prokura udělena více osobám.⁹³ Užití tohoto institutu ve vztahu k odštěpnému závodu není zákonem nijak vyloučeno a ve výše citovaném usnesení možnost jeho použití Nejvyšší soud výslovně zmiňuje. Konkrétním řešením například pro zahraniční osobu, která si přeje, aby při řízení jejího odštěpného závodu bylo užito pravidla čtyř očí, může být tedy jmenování dvou (filiálních) prokuristů současně s tím, že do obchodního rejstříku bude zapsáno, že za podnikatele musí vždy jednat oba prokuristé současně. Osoba vedoucího odštěpného závodu se potom stane značně nadbytečnou, což však neznamená, že by ji podnikatel mohl zrušit nebo vyprázdnit její zástupčí oprávnění jinak než interními předpisy. Lze však jako vedoucího odštěpného závodu jmenovat důvěryhodnou osobu, která v České republice reálně vůbec nepůsobí a je například členem statutárního orgánu podnikatele, a tím riziko uskutečnění nekontrasignovaných jednání téměř vyloučit.⁹⁴ Na překážku takovému řešení není podle mého názoru ani požadavek živnostenského zákona uvedený v bodě 1.2.1 této práce, aby zahraniční právnická osoba ustanovila jako odpovědného zástupce podle § 11 ŽivZ právě osobu vedoucího odštěpného závodu. Pro výkon funkce odpovědného zástupce totiž právní řád nestanovuje jako podmínku, aby jím byla česká osoba, a není vyžadována ani znalost

---

⁹¹ CELERÝN, J. *Možnost efektivnější kontroly poboček zahraničních společností díky novým pravidlům prokury*. EPRAVO.cz [online]. EPRAVO, publikováno 15.04.2014 [cit. 2020-10-05].

⁹² § 166 odst. 2 ObčZ: „Omezení zástupčího oprávnění vnitřním předpisem právnické osoby má účinky vůči třetí osobě, jen muselo-li jí být známo.“

⁹³ § 452 odst. 2 ObčZ: „Je-li prokura udělena několika osobám, zastupuje každá z nich podnikatele samostatně, ledaže je při udělení prokury určeno něco jiného.“

⁹⁴ CELERÝN, J. *Možnost efektivnější kontroly poboček zahraničních společností díky novým pravidlům prokury*. EPRAVO.cz [online]. EPRAVO, publikováno 15.04.2014 [cit. 2020-10-05].

českého jazyka.⁹⁵ Otázkou však je, jak by takové řešení obstálo s ohledem na povinnost vyplývající z § 31 odst. 1 ŽivZ, podle které je podnikatel povinen zajistit účast odpovědného zástupce při provozování živnosti v potřebném rozsahu. Ten není zákonem nijak definován a patrně tak bude záviset na konkrétních poměrech dané živnosti.⁹⁶ Porušení této povinnosti není podle živnostenského zákona přestupkem, avšak v mezních případech by patrně mohlo být považováno za závažné porušení podmínek stanovených živnostenským zákonem ve smyslu § 58 odst. 2 ŽivZ, se kterým toto ustanovení pojí sankci zrušení živnostenského oprávnění nebo pozastavení provozování živnosti.⁹⁷

---

⁹⁵ RŮŽIČKA, K. in ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I., DĚDIČ, J. a kol. *Obchodní právo – podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 148.

⁹⁶ HORZINKOVÁ, E., URBAN, V. § 31 [Povinnosti podnikatele] *Živnostenský zákon. Praktický komentář*. 15. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-10].

⁹⁷ Tamtéž.

3. Zřízení odštěpného závodu v komparaci se založením společnosti s ručením omezeným

V kapitole 1.3 této diplomové práce se věnuji některým, podle mého názoru nejčastějším a hospodářsky nejvýznamnějším, formám, jejichž prostřednictvím může zahraniční osoba v širším slova smyslu podnikat na území České republiky. V této části diplomové práce potom z těchto forem vybírám jednu konkrétní a provádím podrobné srovnání s podnikáním zahraniční osoby prostřednictvím odštěpného závodu. Formou, kterou jsem pro toto srovnání zvolil, je založení společnosti s ručením omezeným (dále také jen „SRO“) a podnikání jejím prostřednictvím na území České republiky. Vycházel jsem přitom z toho, že právě podnikání prostřednictvím odštěpného závodu a založení SRO jsou podle mého názoru dvě alternativy, které si při rozhodování zahraniční osoby o tom, jakou formu podnikání na území České republiky zvolí, nejčastěji konkurují. Jak uvádí K. Eichlerová, SRO je navíc nejčastější a zcela převažující formou obchodní korporace v České republice a více než 90 % existujících a aktivních obchodních společností má právě tuto právní formu.⁹⁸

3.1. Založení a zřízení

Na počátku zřizování odštěpného závodu i zakládání SRO stojí v obou případech právní jednání osoby, která si přeje zřídit odštěpný závod nebo založit SRO. Hned první odlišnost však nastává v tom, jaký je okruh osob, které mohou takové jednání učinit. Odštěpný závod totiž může zřídit pouze osoba, která již je podnikatelem a má obchodní závod, ze kterého postupem uvedeným v kapitole 2.1 této diplomové práce vyčlení jeho část, která má být pobočkou, resp. odštěpným závodem. Vyplývá to již z definice pobočky uvedené v § 503 odst. 1 ObčZ, podle které je pobočkou hospodářsky a funkčně samostatná část závodu, o které podnikatel rozhodl, že bude pobočkou. Naproti tomu SRO může založit i osoba, která podnikatelem není a ve svém podnikání si přeje začít právě prostřednictvím zakládané SRO. Ani to ale není pro založení podmínkou, neboť SRO je kapitálovou obchodní společností, a proto se na něj nevztahuje ustanovení § 2 odst. 1 ZOK, podle kterého platí, že osobní společnost může být založena pouze za podnikatelským účelem nebo za účelem správy vlastního majetku. Vedle dosud nepodnikajících osob však SRO samozřejmě může být založena i již podnikající osobou, a to například jako tzv. SPV (Special Purpose Vehicle) za účelem realizace konkrétního podnikatelského projektu.

---

⁹⁸ EICHLEROVÁ, K. in ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 288.

Výše uvedenou skutečnost, že zřizovatelem odštěpného závodu může být pouze osoba podnikatele, dovodil také Nejvyšší soud, a to v usnesení ze dne 12.02.2019, sp. zn. 14 Cmo 316/2018. V předmětném řízení se zahraniční nezisková a charitativní organizace domáhala zapsání svého odštěpného závodu do obchodního rejstříku v České republice. Nejvyšší soud došel k závěru, že z právní úpravy obsažené v § 502 a § 503 ObčZ je zřejmé, že obchodní závod může být vytvořen jen podnikatelem a že také pouze podnikatel může rozhodnout o vyčlenění pobočky nebo odštěpného závodu. Nezisková a charitativní organizace, nejsou podnikatelem ve smyslu § 420 odst. 1 ObčZ, tedy podle Nejvyššího soudu nemá obchodní závod ve smyslu uvedených ustanovení, a tedy ani nemůže rozhodnout o vyčlenění jeho hospodářsky a funkčně samostatné části ve formě odštěpného závodu. Výše předestřenou odlišnost odštěpného závodu od SRO potom ilustruje, že předmětná zahraniční charitativní organizace, která byla účastníkem daného řízení před Nejvyšším soudem, by nebyla platnou právní úpravou limitována v tom, aby na území České republiky založila SRO a užívala ji zde ať už k podnikání, nebo k neziskové činnosti.

Jak bylo uvedeno výše, zřízení odštěpného závodu i založení SRO musí předcházet určité právní jednání osoby, která je zřizuje nebo zakládá. V případě SRO je tímto právním jednáním společenská smlouva podle § 8 odst. 1 ZOK, případně zakladatelská listina podle § 8 odst. 2 ZOK, pokud SRO zakládá jediný zakladatel (společenská smlouva a zakladatelská listina dále jen „**zakladatelské právní jednání**“). V obou případech musí takové zakladatelské právní jednání mít formu veřejné listiny, tedy podle § 776 odst. 2 ZOK formu notářského zápisu. Vedle vůle zakladatele založit SRO obsahuje zakladatelské právní jednání také podstatnou řadu dalších údajů, které jsou stanoveny § 146 ZOK a kterými je například obchodní firma, předmět podnikání nebo jiné činnosti, určení společníků, výše základního kapitálu nebo počet jednatelů a způsob jejich jednání za společnost. Účelem zakladatelského právního jednání tedy není pouze projevit vůli zakladatele o tom, aby byla založena SRO, ale zároveň upravit zásadní otázky vnitřních poměrů dané SRO.

V případě odštěpného závodu je právním jednáním, kterým se odštěpný závod zřizuje, rozhodnutí podnikatele o zřízení odštěpného závodu. Oproti zakladatelskému právnímu jednání zákon na toto rozhodnutí neklade žádné formální požadavky, a to ani na jeho písemnou formu.⁹⁹ Vzhledem k tomu, že se však toto rozhodnutí zpravidla přikládá k návrhu na zápis odštěpného závodu do obchodního rejstříku, je písemná forma zcela běžná. Současně je běžné, byť ani toto

---

⁹⁹ SUM, T. S. r. o. *versus odštěpný závod: k čemu slouží a co je vhodnější si založit?* DHK. - Daňová a hospodářská kartotéka. DHK (Wolters Kluwer) In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer [cit. 2020-10-09].

zákon explicitně neukládá, že rozhodnutí o zřízení odštěpného závodu zároveň plní roli listiny, kterou se podle § 19 ZVR dokládají skutečnosti, které mají být o odštěpném závodu zapsány do obchodního rejstříku. V takovém případě tedy rozhodnutí o zřízení odštěpného závodu obsahuje údaje o skutečnostech, které se o odštěpném závodu zahraniční osoby zapisují do obchodního rejstříku, jejichž výčtu jsem se věnoval v kapitole 2.2 této diplomové práce. Ze sbírky listin obchodního rejstříku také lze zjistit, že v řadě případů je toto rozhodnutí vyhotovováno ve formě notářského zápisu, ačkoli tuto povinnost na rozdíl od zakladatelského právního jednání zákon nestanovuje. Jak uvádí T. Sum, lze proces zřízení odštěpného závodu považovat obecně za méně formalizovaný oproti založení SRO, a proto i méně finančně nákladný.¹⁰⁰ Tyto rozdíly ve finanční nákladnosti však podle mého názoru nejsou nijak zvlášť významné, natož pak rozhodující v otázce volby mezi zřízením odštěpného závodu a založením SRO. Ve vztahu k výše rozebíraným formálním a obsahovým náležitostem rozhodnutí o zřízení odštěpného závodu je s ohledem na zaměření této diplomové práce nutné závěrem uvést, že pro určení rozsahu těchto náležitostí je nezbytné vzít rovněž do úvahy případné požadavky stanovené právním řádem, kterým se řídí zahraniční osoba, která odštěpný závod zřizuje.¹⁰¹

Je-li zřizovatelem odštěpného závodu nebo zakladatelem SRO právnická osoba, platí podle českého právního řádu, že orgánem, který je oprávněn za tuto právnickou osobu v této věci jednat, je její statutární orgán, není-li v jejím zakladatelském právním jednání určeno jinak. Pokud je zřizovatelem odštěpného závodu zahraniční právnická osoba, je třeba, jak uvádí J. Kaňka, v této otázce vycházet z právního řádu, kterým se tato zahraniční právnická osoba řídí.¹⁰² Ačkoli se tyto závěry J. Kaňky vztahují k předrekodifikační právní úpravě, jsou podle mého názoru jistě použitelné i v současnosti, neboť jak stanovuje § 30 odst. 1 ZMPS, vnitřní poměry právnické osoby se řídí právním řádem státu, podle něhož tato právnická osoba vznikla. Pokud by právní řád, kterým se zahraniční právnická osoba řídí, pravidla pro určení oprávněného orgánu neobsahoval, případně by tato pravidla ani nevyplývala ze zakladatelského či obdobného dokumentu zahraniční právnické osoby, je podle J. Kaňky s ohledem na jeho povahu oprávněným orgánem statutární orgán příslušné zahraniční právnické osoby.¹⁰³

---

¹⁰⁰ SUM, T. S. r. o. *versus odštěpný závod: k čemu slouží a co je vhodnější si založit?* DHK. - Daňová a hospodářská kartotéka. DHK (Wolters Kluwer) In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer [cit. 2020-10-09].

¹⁰¹ KAŇKA, J. *Organizační složka podniku zahraniční právnické osoby*. Praha: Linde, 2005, s. 28.

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ Tamtéž.

Pro odštěpný závod i SRO platí, že právně vznikají teprve zápisem do obchodního rejstříku.¹⁰⁴ V případě SRO potom také platí, že zápisem do obchodního rejstříku podle § 126 odst. 1 ObčZ nabývá jako právnická osoba právní osobnost. Souvislostmi, které se pojí se zápisem odštěpného závodu do obchodního rejstříku, jsem se v rámci této diplomové práce zabýval v bodě 1.2.2 a v kapitole 2.2. Pro odštěpný závod i pro SRO platí, že jejich zápis do obchodního rejstříku může být proveden notářem podle části třetí zákona o veřejných rejstřících, a tedy rychleji než standardní cestou, neboť notář zápis provede bez zbytečného odkladu po podání žádosti o zápis a obdržení všech podkladů.¹⁰⁵ V takovém případě však musí být splněny podmínky podle § 108 a násl. ZVR, kterými je zejména to, že zapisované skutečnosti mají podklad v notářském zápisu, který notář sám sepsal, a že notáři byly předloženy všechny zákonem vyžadované listiny. V případě zápisu SRO lze variantu zápisu provedeného notářem jistě považovat za užitečnou, a to zejména tehdy, pokud zakladatelské právní jednání obsahuje pouze povinné náležitosti podle občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích a pokud má být vkladová povinnost splněna pouze peněžitými vklady. V takovém případě se totiž uplatní právní úprava obsažená v zákoně o soudních poplatcích a v notářském tarifu, podle které je takový zápis do obchodního rejstříku osvobozen od soudního poplatku a odměna notáře je snížena na 2.000,- Kč. Naproti tomu v případě odštěpného závodu lze provedení zápisu notářem sice považovat za rychlejší, avšak nikoli za více ekonomické. Jak je totiž uvedeno výše, notář může zápis provést pouze na podkladě notářského zápisu, který sám sepsal. V případě rozhodnutí o zřízení odštěpného závodu, alespoň podle českého práva, však není forma notářského zápisu vyžadována, a proto by takový výdaj byl nadbytečný.¹⁰⁶

Podstatným aspektem souvisejícím se zakládáním SRO je skutečnost, že SRO je formou obchodní korporace, která vytváří základní kapitál, a její zakladatelé proto mají vkladovou povinnost. Minimální výše vkladu připadajícího na jeden podíl je v případě SRO s účinností od roku 2014 sice pouhá 1,- Kč, avšak i tak se s vkladovou povinností pojí určité povinnosti. Zakladatelské právní jednání musí při založení společnosti například obsahovat údaje o vkladové povinnosti jednotlivých zakladatelů, včetně lhůty pro její splnění, údaj o tom, kdo je určen jako správce vkladů, výši vkladů připadajících na jednotlivé podíly, údaj o výši základního kapitálu a v případě nepeněžitého vkladu také jeho popis, jeho ocenění, částku,

---

¹⁰⁴ SUM, T. S. r. o. *versus odštěpný závod: k čemu slouží a co je vhodnější si založit?* DHK. - Daňová a hospodářská kartotéka. DHK (Wolters Kluwer) In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer [cit. 2020-10-09].

¹⁰⁵ FABIÁN, T. *Aspekty a podmínky podnikání prostřednictvím organizační složky nebo pobočky*. RaP – Rekodifikace & Praxe (Wolters Kluwer. 2015, č. 11, s. 8. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer [cit. 2020-10-09].

¹⁰⁶ Tamtéž.

kteřou se započítává na emisní kurs, a určení znalce, který nepeněžitý vklad ocení.¹⁰⁷ V případě, že po vzniku SRO nejsou dodržena ustanovení o výši nejnižšího splacení základního kapitálu, potom podle § 92 odst. 1 písm. b) ZOK může soud příslušnou SRO i bez návrhu prohlásit za neplatnou.

Odštěpný závod naproti tomu žádný základní kapitál nevytváří, ani do něj podnikatel nevnaší žádný majetkový vklad. Odštěpný závod sice hospodaří s majetkovými prostředky, které mu podnikatel vyčlenil, avšak vzhledem k tomu, že takové vyčlenění probíhá stále v rámci téže osoby, se jedná především o účetní operaci.¹⁰⁸ Při zřizování odštěpného závodu tedy absentují zákonné povinnosti, které by byly obdobou povinností spojených s vytváření základního kapitálu u SRO. I v tomto ohledu lze tedy podle mého názoru považovat zřizování odštěpného závodu za méně formalizovaný proces, než je zakládání SRO.

3.2. Fungování

Z rozdílné právní povahy odštěpného závodu a SRO vyplývá řada odlišností mezi těmito dvěma způsoby podnikání, a to nejen ve vztahu k jejich zřizování a zakládání, ale zejména také jejich každodennímu fungování. Základním rozdílem mezi odštěpným závodem a SRO je, že SRO je právnickou osobou a jako taková musí mít zákonem stanovené orgány, které zajišťují její fungování dovnitř i navenek. Tyto orgány podle své působnosti jednak tvoří samotnou vůli právnické osoby a jednak za právnickou osobu jednají s dalšími osobami. Obligatorními orgány SRO podle zákona o obchodních korporacích je valná hromada jako orgán nejvyšší a jednatelé nebo jednatel jako orgán statutární. Do působnosti druhého jmenovaného orgánu spadá zejména obchodní vedení společnosti, což je jeho vnitřní působnost, a dále je také nadán generálním zástupčím oprávněním, na základě kterého zastupuje společnost navenek, což je jeho působnost vnější. Do působnosti valné hromady potom patří zejména rozhodování o nejdůležitějších otázkách příslušné SRO, kterými je například volba a odvolání jednatelů, případně dozorčí rady, změna výše základního kapitálu a určuje-li tak společenská smlouva, tak také zrušení společnosti s likvidací nebo změna společenské smlouvy. Valná hromada je orgánem, jehož prostřednictvím vykonávají společníci příslušné SRO své právo podílet se na řízení společnosti, a jak ukládá § 181 odst. 1 ZOK, musí být svolána alespoň jednou za účetní období, tedy zpravidla jednou za kalendářní rok.

---

¹⁰⁷ § 146 ZOK.

¹⁰⁸ SUM, T. S. r. o. *versus odštěpný závod: k čemu slouží a co je vhodnější si založit?* DHK. - Daňová a hospodářská kartotéka. DHK (Wolters Kluwer) In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer [cit. 2020-10-09].

Některé zdroje uvádí, že tato povinnost svolávat valnou hromadu alespoň jednou za účetní období je určitou nevýhodou SRO oproti odštěpnému závodu.¹⁰⁹ Podle mého názoru není takové tvrzení zcela přesné, protože pokud hovoříme o srovnání odštěpného závodu a SRO, tak je na místě v rámci tohoto srovnání předpokládat, že se jedná o SRO jednočlennou, tak jako je „jednočlenný“ odštěpný závod. V takovém případě potom ale platí, že jednočlenná SRO valnou hromadu nesvolává a její působnost vykonává podle § 12 odst. 1 ZOK její jediný společník, a to rozhodnutím jediného společníka v působnosti valné hromady. V případě, že však zákon stanovuje povinnost, aby určité rozhodnutí valné hromady bylo osvědčeno veřejnou listinou, musí mít i rozhodnutí jediného společníka v působnosti valné hromady formu veřejné listiny.¹¹⁰

V případě odštěpného závodu je v tomto směru situace oproti SRO naprosto odlišná. Odštěpný závod nemá právní osobnost, není právnickou osobou, a proto na rozdíl od SRO nepotřebuje žádné orgány, které by tvořily jeho vůli. Je totiž částí věci hromadné, jak je popsáno v kapitole 2.1 této diplomové práce, a jako takový ani žádnou vůli mít nemůže. Jednat navenek ve věcech odštěpného závodu potom může celá řada osob, například podnikatel sám, vedoucí odštěpného závodu, prokurista nebo osoby podle § 430 ObčZ. Ani za tímto účelem tedy není důvod k tomu, aby odštěpný závod měl po vzoru právnických osob vlastní orgány. Podobně jako v otázkách řešených v předešlé kapitole, i v otázce vnitřní organizační struktury lze tedy odštěpný závod oproti SRO považovat za určitou méně formalizovanou variantu, byť jak jsem uvedl v předchozím odstavci, oproti jednočlenné SRO podle mého názoru nemusí být rozdíly nijak zásadní.

Jako výhodnější variantu oproti odštěpnému závodu lze podle mého názoru spatřovat SRO ve světle problému, který jsem uvedl v bodě 2.3.2 této diplomové práce. Je jím nemožnost plurality vedoucích odštěpného závodu a s tím související problémy zejména zahraničních osob, které si přejí aplikovat na rozhodování ve věcech odštěpného závodu pravidlo čtyř očí. Jak jsem uvedl výše, lze tento problém v případě odštěpného závodu řešit tím, že je jmenováno několik prokuristů a jako osoba vedoucího odštěpného závodu je potom jmenován člověk, který například reálně v České republice vůbec nepůsobí, čímž je tato funkce do jisté míry „neutralizována“. I v takovém případě však přetrvávají výše předestřené problémy související s institutem odpovědného zástupce. Oproti tomu v případě SRO je podle mého názoru řešení situace, kdy si zahraniční osoba přeje aplikovat na rozhodování pravidlo čtyř očí, podstatně

---

¹⁰⁹ *Založení odštěpného závodu zahraniční osoby*. Jake-james.cz [online]. [cit. 2020-10-29]. Dostupné z: <https://www.jake-james.cz/blog/zalozeni-odstepneho-zavodu-zahranicni-osoby>

¹¹⁰ § 12 odst. 2 ZOK.

snazší. Na rozdíl od vedoucího odštěpného závodu totiž nic nebrání tomu, aby v zakladatelském právním jednání bylo stanoveno, že společnost má dva a více jednatelů, kteří za společnost jednají vždy například dva společně. K posílení kontroly jednatelů potom může zakladatel SRO využít také dozorčí radu ve smyslu § 201 ZOK, coby fakultativní orgán SRO.

Další odlišnost ve fungování odštěpného závodu a SRO se projevuje zejména při uzavírání smluv a souvisí se skutečností, že odštěpný závod nemá právní osobnost. Pokud tedy dochází k uzavírání smlouvy v souvislosti s odštěpným závodem, musí i přesto být smluvní stranou takové smlouvy zřizovatel odštěpného závodu a nikoli odštěpný závod, neboť ten nemá právní osobnost.¹¹¹ Uvedené však nic nemění na tom, že předmětnou smlouvu může podepsat vedoucí odštěpného závodu, neboť ten je podle § 503 odst. 2 ObčZ ode dne, kdy je zapsán do obchodního rejstříku, zástupcem podnikatele ve všech záležitostech, které se odštěpného závodu týkají. V takovém případě by mělo být u jména vedoucího odštěpného závodu uvedeno, že jedná právě jako vedoucí odštěpného závodu, případně by takový údaj měl vyplývat z textu samotné smlouvy.¹¹² Pokud by však uvedení této podstaty zastoupení ve smlouvě absentovalo, nebude to podle K. Svobody důvodem pro nicotnost takového právního jednání.¹¹³

Jedním z nejvíce zásadních rozdílů mezi podnikáním prostřednictvím odštěpného závodu a mezi založením SRO, je podle mého názoru omezené ručení společníků SRO za její dluhy. Toto omezené ručení, které vyplývá již ze samotného označení této právní formy obchodní korporace, je bezesporu také jedním z nejvýznamnějších důvodů toho, že je SRO velmi využívanou formou obchodní korporace. Zákonná úprava tohoto omezeného ručení je obsažena v § 132 odst. 1 ZOK, který stanovuje, že *„společnost s ručením omezeným je společnost, za jejíž dluhy ručí společníci společně a nerozdílně do výše, v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění.“* Ochrana, kterou takto vymezené omezené ručení poskytuje společníkům SRO, sice není absolutní, neboť za určitých okolností je možné, aby soud ustanovení o omezeném ručení neaplikoval, avšak takové případy jsou velmi výjimečné.¹¹⁴ Obecně tedy lze říct, že omezené ručení, tak jak je vymezeno v § 132 odst. 1 ZOK, je pro společníky SRO

---

¹¹¹ SUM, T. *S.r.o. versus odštěpný závod: k čemu slouží a co je vhodnější si založit?* DHK. - Daňová a hospodářská kartotéka. DHK (Wolters Kluwer) In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer [cit. 2020-10-09].

¹¹² SVOBODA, K. § 503 [Pobočka] in ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol.: *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I (obecná část)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-04].

¹¹³ Tamtéž.

¹¹⁴ ČERNÁ, S. in ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 201.

způsobilou garancí toho, že v případě neúspěchu jejich podnikatelského projektu nedojde k postižení jejich vlastního majetku nad rámec vymezený v citovaném ustanovení.

Institut odštěpného závodu naproti tomu žádnou podobnou formu majetkové samostatnosti neobsahuje, a proto v tomto ohledu nemůže SRO žádným způsobem konkurovat. V případě dluhů vzniklých v souvislosti s odštěpným závodem tyto dluhy vznikají přímo zřizovateli, neboť ten má na rozdíl od odštěpného závodu právní osobnost, a tedy způsobilost mít práva a povinnosti. Nejedná se tedy o situaci, kdy by zřizovatel za dluhy odštěpného závodu, byť neomezeně, ručil, nýbrž o situaci, kdy tyto dluhy vznikají přímo jemu. Lze tedy v této souvislosti uzavřít, že podnikání prostřednictvím odštěpného závodu podnikateli neumožňuje snížit míru souvisejícího podnikatelského rizika takovým způsobem, jako to v případě podnikání prostřednictvím založení SRO umožňuje institut omezeného ručení za dluhy SRO. Současně platí, že v případě podnikání prostřednictvím odštěpného závodu je k uspokojení všech věřitelů povinen podnikatel sám, zatímco v případě podnikání prostřednictvím založení SRO mohou být tyto povinnosti teoreticky sdíleny mezi více společníků předmětné SRO.

3.3. Procesní aspekty

Rozdíly mezi odštěpným závodem a společností s ručením omezeným se projevují také v rovině práva procesního. Zatímco v případě SRO nespátřuji v tomto směru významnější problematické body, s odštěpným závodem se v oblasti procesního práva pojí některá specifika. Patrně nejvýznamnější z těchto specifik je otázka způsobilosti odštěpného závodu být účastníkem řízení, kterou se zabývám v bodě 3.3.1 této diplomové práce a která úzce souvisí s důležitým rozlišovacím znakem odštěpného závodu oproti SRO, a to absencí právní osobnosti odštěpného závodu. Vedle toho potom dále v bodě 3.3.2 této kapitoly hovořím o speciálních pravidlech místní příslušnosti v případě odštěpného závodu zahraniční osoby, která vyplývají z občanského soudního řádu a unijní předpisů.

3.3.1. Způsobilost být účastníkem řízení

Ustanovení § 19 OSŘ stanovuje, že způsobilost být účastníkem řízení má ten, kdo má právní osobnost, a dále ten, komu ji zákon přiznává. Podle § 20 ObčZ potom právní osobnost mají také právnické osoby, a tedy i společnost s ručením omezeným coby forma obchodní korporace. V případě SRO tedy s ohledem na výše uvedené není pochyb o tom, že v rámci

občanského soudního řízení je s ohledem na uvedený § 19 OSŘ nadána způsobilostí být účastníkem řízení.¹¹⁵ Oproti tomu v případě odštěpného závodu je situace výrazně odlišná. Jak bylo mnohokrát uvedeno výše, odštěpný závod je částí věci v právním smyslu a jako takový tedy není a nemůže být nadán právní osobností. Proto ani ve smyslu výše citovaného § 19 OSŘ nesplňuje podmínky pro to, aby mohl mít způsobilost být účastníkem řízení.

S takovým závěrem se bez rozporů ztotožňuje také judikatura Nejvyššího soudu a Ústavního soudu, která následně rozvíjí procesní následky toho, je-li odštěpný závod přesto jako účastník řízení označen v žalobním návrhu. Novější judikaturou je v této oblasti často citováno stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 03.09.1997, sp. zn. Cpjn 30/97, které ve vztahu ke způsobilosti odštěpného závodu být účastníkem řízení uvádí, že „*odštěpný závod nemá způsobilost být účastníkem řízení. Z práv a povinností týkajících se odštěpného závodu je oprávněna nebo zavázána osoba, jejíž je odštěpný závod organizační složkou. Jde-li o věc týkající se odštěpného závodu, má způsobilost být účastníkem řízení jen tato osoba a nikoliv její odštěpný závod.*“ Současné citované stanovisko uvádí, že vzhledem k tomu, že nositelem práv a povinností je zřizovatel odštěpného závodu, není pro procesní právo zásadně významné, zda se věc týká odštěpného závodu nebo zřizovatele, a to s výjimkou otázek místní příslušnosti, o kterých hovořím níže. Pokud je v žalobním návrhu přesto odštěpný závod uveden, může to podle Nejvyššího soudu mít význam zejména pro přípravu jednání podle § 114 a násl. OSŘ a dále pro určení doručovací adresy, pokud takto svůj odštěpný závod označí žalobce.

V případě, že z žalobního návrhu není patrné, zda je jako účastník řízení označen zřizovatel odštěpného závodu, nebo samotný odštěpný závod, je podle Nejvyššího soudu na místě postupovat podle § 43 odst. 1 OSŘ a vyzvat účastníka k opravě nebo doplnění podání. Identicky má potom podle Nejvyššího soudu být postupováno tehdy, pokud je v žalobním návrhu uveden odštěpný závod právnické osoby a dále pouze neúplné údaje o právnické osobě, která je zřizovatelem odštěpného závodu. Naproti tomu tehdy, pokud je z žaloby nepochybné, že jako účastník řízení byl označen odštěpný závod a nikoli jeho zřizovatel, již není podle citovaného stanoviska Nejvyššího soudu použití ustanovení § 43 OSŘ na místě. V takovém případě je nutné pro neodstranitelný nedostatek podmínky řízení podle § 104 odst. 1 OSŘ řízení zastavit. Tyto závěry dále potvrzuje například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23.05.2003, sp. zn. 21 Cdo 270/2003, nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 19.03.2019,

---

¹¹⁵ JIRSA, J., VANČUROVÁ, K. § 19 [Účastníci] in JIRSA, J. a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář* 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-15].

sp. zn. III. ÚS 357/19. Poslední jmenované rozhodnutí je potom významné zejména proto, že potvrzuje použitelnost citované judikatury Nejvyššího soudu také na právní poměry po rekodifikaci, když v něm Ústavní soud explicitně uvádí, že *„závěr obecných soudů vycházející z judikatury vztahující se k předchozí právní úpravě považuje Ústavní soud za použitelný i nyní po změně právní úpravy.“*

Jak je uvedeno v předchozí kapitole, při uzavírání smluv odštěpný závod sice nemůže být smluvní stranou, nicméně smlouvu, týká-li se odštěpného závodu, může podepsat vedoucí odštěpného závodu. Obdobně v případě občanského soudního řízení platí, že i přesto, že odštěpný závod nemůže být z důvodů uvedených výše účastníkem řízení, může v řízení vystupovat vedoucí odštěpného závodu jako zástupce účastníka. Vyplyvá to z § 21 odst. 1 písm. c) OSŘ, který stanovuje, že za právnickou osobu jedná vedoucí jejího odštěpného závodu, jde-li o věc týkající se tohoto závodu. Ve vztahu ke společnosti s ručením omezeným potom podle § 21 odst. 1 písm. a) OSŘ obecně platí, že za právnickou osobu jedná člen jejího statutárního orgánu. Statutární orgán SRO i vedoucí odštěpného závodu potom mohou udělit plnou moc třetí osobě, aby v řízení zastupovala účastníka. Ve vztahu k vedoucímu odštěpného závodu tak bylo judikováno v rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 24.11.2006, sp. zn. 5 Ca 25/2005, kde soud uvedl, že *„je-li vedoucí organizační složky zahraniční právnické osoby ze zákona (...) oprávněn činit za podnikatele veškeré právní úkony týkající se organizační složky, je třeba dovodit, že je též oprávněn v tomto rozsahu udělit jménem podnikatele plnou moc.“*

3.3.2. Místní příslušnost

Je-li v České republice žalována společnost s ručením omezeným, použijí se pro určení místní příslušnosti zejména pravidla obsažená v § 84 a 85 odst. 3 OSŘ. Podle prvního jmenovaného ustanovení je k řízení příslušný obecný soud žalovaného, není-li stanoveno jinak, a podle druhého jmenovaného ustanovení je obecným soudem právnické osoby okresní soud, v jehož obvodu má tato osoba sídlo. V případě odštěpného závodu tato pravidla určení místní příslušnosti použít nelze, neboť odštěpný závod není právnickou osobou. To ale neznamená, že v případě, kdy je žalována zahraniční osoba, která má na území České republiky odštěpný závod, by místně příslušným nebyl žádný soud v České republice. V takovém případě se totiž uplatní ustanovení § 86 odst. 3 OSŘ, které stanovuje, že *„proti zahraniční osobě lze podat žalobu (...) i u soudu, v jehož obvodu je v České republice umístěn její závod nebo organizační složka jejího závodu.“*

Jak upozorňuje J. Hrádek, v případě unijních osob se však ustanovení § 86 odst. 3 OSŘ neuplatní.¹¹⁶ Je tomu tak s ohledem na článek 5 nařízení Brusel I bis, který stanovuje, že osoby, které mají bydliště v některém členském státě, mohou být u soudů jiného členského státu žalovány pouze na základě pravidel stanovených v tomto nařízení, a dále výslovně vylučuje použití pravidel pro určení vnitrostátní příslušnosti. Pojem bydliště je přitom nutné vykládat s ohledem na článek 63 odst. 1 nařízení Brusel I bis a nikoli jej vztahovat pouze k fyzické osobě tak, jak to činí například § 80 ObčZ. Použití nařízení Brusel I bis namísto § 86 odst. 3 OSŘ nicméně z hlediska faktického určení místní příslušnosti nevede k podstatné obsahové změně, neboť z článku 7 odst. 5 tohoto nařízení vyplývá, že osoba s bydlištěm v členském státě může být v jiném členském státě žalována tehdy, „*jedná-li se o spor vyplývající z provozování pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny*“, a to u soudu místa, kde se tyto složky nacházejí. Ve vztahu k odštěpnému závodu unijní osoby závěrem uvedu poznámku M. Doležala, který uvádí, že jelikož z právního řádu nevyplývá povinnost zápisu unijních osob a jejich organizačních složek do obchodního rejstříku, bude v jejich případě obtížnější pro účely určení místní příslušnosti zjistit a prokázat, kde je jejich závod nebo organizační složka umístěna.¹¹⁷

3.4. Dispozice

Odlíšná povaha společnosti s ručením omezeným a odštěpného závodu se projeví také tehdy, pokud by se zahraniční osoba, která na území České republiky tímto způsobem podniká, rozhodla tuto SRO nebo odštěpný závod například prodat, a to ať už třetí osobě, nebo osobě v rámci téhož podnikatelského seskupení. V případě SRO bude předmětem takového prodeje podíl v příslušné SRO, který podle § 31 ZOK představuje účast společníka ve společnosti a práva a povinnosti, která z této účasti plynou. Jak uvádí J. Pokorná, podíl může být charakterizován jako nemotná věc movitá, která představuje práva a povinnosti společníka ve vztahu k obchodní korporaci.¹¹⁸ Pojetí podílu jako věci v právním smyslu je přitom v českém právním řádu do značné míry nové, neboť před rekodifikací soukromého práva nebyl podíl za věc v právním smyslu považován, jak vyplývá například z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 03.10.2007, sp. zn. 29 Odo 794/2006. Občanský zákoník však v § 489 vymezuje věc v právním

---

¹¹⁶ HRÁDEK, J. § 86 [Další případy příslušnosti]. In LAVICKÝ, P. *Občanský soudní řád I. Zákon o rozhodování některých kompetenčních sporů. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-15].

¹¹⁷ DOLEŽAL, M. § 86 in JIRSA, J. a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář* 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-15].

¹¹⁸ POKORNÁ, J. § 31 [Vymezení podílu] in LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. *Zákon o obchodních korporacích: komentář. I. díl (§ 1 až 343)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-15].

smyslu jako vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí, což je definice, pod kterou je možné podíl podřadit.

Pojetí podílu jako věci v právním smyslu s sebou nese značný význam pro oblast dispozice s podílem, neboť jak uvádí J. Pokorná, je na podíl možné použít ustanovení občanského zákoníku, která se vztahují k věcem, tedy například ustanovení § 2085 a násl. ObčZ vztahující se ke koupi věcí movitých.¹¹⁹ S ohledem na to je potom podíl možné například zastavit, vydržet, vložit do základního kapitálu obchodní korporace nebo dědit.¹²⁰ Zákon o obchodních korporacích pak dispozici s podílem upravuje rovněž, avšak činí tak zejména v rozsahu zakotvení speciálních pravidel vyplývajících z povahy konkrétních obchodních korporací.¹²¹ Specifikem dispozice s podílem ve společnosti s ručením omezeným je, že pokud to určí zakladatelské právní jednání, může být podíl v souladu s § 137 ZOK představován kmenovým listem, jakožto cenným papírem na řad. Jako takový se potom kmenový list převádí podle § 1103 odst. 2 ObčZ rubropisem a smlouvou k okamžiku jeho předání.

V zákoně o obchodních korporacích je úprava převodu obchodního podílu upravena v § 207 a násl., přičemž § 208 odst. 1 ZOK stanovuje, že pokud společenská smlouva nestanoví jinak, lze převést podíl na osobu, která není společníkem, jen se souhlasem valné hromady. K tomuto ustanovení se však podle § 14 ZOK nepřihlíží tehdy, je-li předmětná společnost s ručením omezeným jednočlennou společností, což tehdy, volí-li zahraniční osoba mezi podnikáním odštěpného závodu nebo založením SRO, bude patrně nejčastější varianta. Podle citovaného ustanovení se potom v případě jednočlenné společnosti neuplatní ani pravidla obsažená ve společenské smlouvě, která omezují nebo zakazují zastavení podílu, které se jinak podle § 32 odst. 3 ZOK řídí stejnými podmínkami jako jeho převod. Jak jsem již uvedl výše v bodě 1.3.1 této diplomové práce, pro smlouvu o převodu podílu, kterou se podíl převádí do vlastnictví nabyvatele, mohou smluvní strany učinit volbu práva a zvolit si právo odlišné od českého práva.¹²² Takto zvoleným právem se však budou řídit pouze otázky obligační a nikoli korporační, jako je převoditelnost podílu.¹²³

---

¹¹⁹ POKORNÁ, J. § 31 [Vymezení podílu] in LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. *Zákon o obchodních korporacích: komentář. I. díl (§ 1 až 343)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-15].

¹²⁰ Tamtéž.

¹²¹ Tamtéž.

¹²² BŘÍZA, P. in PFEIFFER, M., PAUKNEROVÁ, M, RŮŽIČKA, K. a kol. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 98.

¹²³ Tamtéž.

Odštěpný závod oproti podílu není věcí v právním smyslu, nýbrž její částí, jak je blíže vyloženo v kapitole 2.1 této diplomové práce. Z této skutečnosti potom vyplývají některé důsledky také pro oblast převodu odštěpného závodu. Karel Svoboda v této souvislosti vyjadřuje již výše citovaný názor, že „*jestliže jde o odštěpný závod nebo o pobočku, která se zapisuje do obchodního rejstříku, nelze s pobočkou nakládat jako se samostatným závodem, dokud jsou jako pobočka zapsány do obchodního rejstříku. Po dobu zápisu totiž podnikatel projevuje jednoznačnou vůli, že nemá jít o samostatný závod (...), ale jen o jeho složku (pobočku).*“¹²⁴ Kromě výmazu odštěpného závodu z obchodního rejstříku K. Svoboda dále uvádí, že aby se pobočka mohla stát samostatnou věcí hromadnou, která může být prodána, musí k takovému oddělení podnikatel navenek projevit vůli a tato pobočka musí být ekonomicky oddělena od ostatního jmění podnikatele.¹²⁵ Pro prodej odštěpného závodu se podle § 2183 ObčZ užití ustanovení § 2175 a násl. ObčZ, která upravují koupi závodu, a to tehdy, bude-li se předmětná smlouva řídit českým právem a strany si například nezvolí právo jiného státu. Uvedená ustanovení občanského zákoníku upravující koupi obchodního závodu potom reflektují specifické vlastnosti obchodního závodu, jako je jeho univerzalita, která byla popsána v kapitole 2.1 této diplomové práce.

Tak jako pro převod podílu ve společnosti s ručením omezením, který jsem popsal výše, platí podle českého právního řádu i pro převod odštěpného závodu určitá omezení, která vyplývají z práva obchodních korporací. Podle § 190 odst. 2 písm. i) ZOK a dalších ustanovení zákona o obchodních korporacích totiž platí, že v případě SRO, akciové společnosti a družstva náleží do působnosti nejvyššího orgánu dané obchodní korporace „*schválení převodu nebo zastavení závodu nebo takové jeho části, která by znamenala podstatnou změnu dosavadní struktury závodu nebo podstatnou změnu v předmětu podnikání nebo činnosti společnosti.*“ Určení rozsahu takto vymezené podstatné části obchodního závodu je potom komplexní problematikou, ve které se odborná veřejnost člení na dva základní proudy, avšak lze očekávat, že související nejasnosti budou do značné míry odstraněny zákonem č. 33/2020 Sb., kterým se předmětná ustanovení zákona o obchodních korporacích novelizují.¹²⁶

---

¹²⁴ SVOBODA, K. § 503 [Pobočka] in ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol.: *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I (obecná část)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-04].

¹²⁵ Tamtéž.

¹²⁶ VLÁDA ČR. Důvodová zpráva k zákonu č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony, tisk č. 209.

Výše uvedená pravidla o působnosti nejvyššího orgánu nicméně představují pouze stručný náhled do české právní úpravy, která se nicméně v případě dispozice s odštěpným závodem zahraniční osoby neuplatní, neboť vnitřní poměry zahraničních právnických osob se v souladu s § 30 odst. 1 ZMPS řídí právem státu, podle něhož daná zahraniční právnická osoba vznikla. Naproti tomu v úvodu této kapitoly uvedená omezení pro převod podílu ve společnosti s ručením omezeným se užití nezávisle na tom, že společníky této SRO jsou zahraniční osoby, neboť i tak se, v souladu s § 30 odst. 1 a 3 ZMPS, tato SRO řídí českým právním řádem. Jak je však uvedeno výše, neaplikují se tato pravidla omezující převod podílu tehdy, pokud má daná SRO pouze jediného společníka

3.5. Zrušení a zánik

S ohledem na odlišnou povahu společnosti s ručením omezeným a odštěpného závodu se rozdíly mezi těmito dvěma formami podnikání projevují také v případě, že se zahraniční osoba rozhodne k jejich dobrovolnému zrušení. V případě SRO se podobně jako v řadě dalších případů uvedených výše postupuje i v otázce zrušení společnosti podle českého právního řádu, neboť podle tohoto byla daná společnost založena. Podle § 241 odst. 1 ZOK platí, že společnost s ručením omezeným se zrušuje dohodou společníků ve formě veřejné listiny. Pokud tak však stanoví zakladatelské právní jednání, náleží podle § 190 odst. 2 písm. f) ZOK rozhodnutí o zrušení SRO s likvidací valné hromadě. V případě jednočlenné společnosti potom v souladu s § 12 ZOK o zrušení společnosti s ručením omezeným rozhoduje jediný společník ve formě veřejné listiny.

V případě zrušení odštěpného závodu zahraniční osoby je rovněž zapotřebí právního jednání této osoby, která o takovém zrušení rozhodne. Forma, obsah i určení orgánu, do jehož působnosti takové rozhodnutí spadá, se bude podle J. Kaňky řídit stejnými zásadami jako zřízení odštěpného závodu, a tedy bude záviset především na tom, co stanovuje právní řád, kterým se zahraniční osoba řídí.¹²⁷ Na rozdíl od procesu zrušení společnosti s ručením omezeným je tedy proces rozhodnutí o zrušení odštěpného závodu zahraniční osoby podstatně méně závislý na ustanoveních českého právního řádu. Podle českého právního řádu, jak uvádí T. Sum, by nicméně rozhodnutí o zrušení odštěpného závodu spadalo do působnosti statutárního orgánu a nevyžadovalo by formu veřejné listiny.¹²⁸ Podobně jako v případě

---

¹²⁷ KAŇKA, J. *Organizační složka podniku zahraniční právnické osoby*. Praha: Linde, 2005, s. 59.

¹²⁸ SUM, T. *S. r. o. versus odštěpný závod: k čemu slouží a co je vhodnější si založit?* DHK. - Daňová a hospodářská kartotéka. DHK (Wolters Kluwer) In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer [cit. 2020-10-09].

založení SRO a zřízení odštěpného závodu lze tedy také ve vztahu k rozhodnutí o zrušení SRO nebo odštěpného závodu říct, že zrušení odštěpného závodu je procesem méně formalizovaným.

Podstatným rozdílem mezi procesem zrušení SRO a procesem zrušení odštěpného závodu je, že v případě SRO nastává po jejím zrušení zpravidla proces likvidace, neboť § 169 odst. 1 ObčZ stanovuje, že „*po zrušení právnické osoby se vyžaduje její likvidace, ledaže celé její jmění nabývá právní nástupce, nebo stanoví-li zákon jinak.*“ Samotný proces likvidace upravuje § 187 a násl. ObčZ a jeho cílem je za pomoci likvidátora, který je jmenován soudem nebo statutárním orgánem, zejména vypořádat zbývající majetek příslušné právnické osoby a vyrovnat její dluhy.¹²⁹ V případě zrušení odštěpného závodu žádná obdoba likvidace nenastává, a proto také v tomto ohledu lze spatřovat zrušení SRO jako podstatně delší a administrativně náročnější proces.¹³⁰

K úplnému právnímu zániku společnosti s ručením omezeným i odštěpného závodu dochází v obou případech až okamžikem jejich výmazu z obchodního rejstříku. Návrh na výmaz z obchodního rejstříku je podáván na příslušném formuláři a účastníky řízení před rejstříkovým soudem je podle § 84 ZVR osoba, která podala návrh na zápis, a osoba, které se návrh týká. V případě výmazu společnosti s ručením omezeným tedy bude účastníkem tato společnost, zatímco v případě výmazu odštěpného závodu bude účastníkem zahraniční osoba. V délce řízení a výši soudního poplatku potom podle T. Suma nejsou mezi výmazem SRO a odštěpného závodu žádné rozdíly.¹³¹

3.6. Sumarizace výhod a nevýhod zřízení odštěpného závodu oproti založení společnosti s ručením omezeným

V předchozích kapitolách této části diplomové práce jsem se zabýval dílčími odlišnostmi mezi podnikáním zahraničních osob prostřednictvím odštěpného závodu a prostřednictvím společnosti s ručením omezeným. V této kapitole je mým úmyslem tyto vymezené odlišnosti shrnout a dovést z nich konkrétní výhody a nevýhody, které se pojí se zřízením odštěpného závodu oproti založení společnosti s ručením omezeným. V následujícím

---

¹²⁹ ZOULÍK, F. in DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část. 2.* aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 285.

¹³⁰ SUM, T. *S. r. o. versus odštěpný závod: k čemu slouží a co je vhodnější si založit?* DHK. - Daňová a hospodářská kartotéka. DHK (Wolters Kluwer) In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer [cit. 2020-10-09].

¹³¹ Tamtéž.

odstavci nejprve předkládám názory dvou autorů, kteří se otázkou celkového srovnání uvedených forem zabývají, a v dalších odstavcích pak prezentují vlastní pohled na toto téma.

Ve srovnání nejen s SRO, ale i dalšími přípustnými formami podnikání, považuje zřízení odštěpného závodu jako administrativně, časově a finančně výhodnější variantu T. Fabián, který uvádí, že tato forma podnikání bude „*i v budoucnosti preferovaná a oblíbená především u zahraničních podnikatelů, kteří plánují svoje podnikatelské aktivity rozšířit na území České republiky.*“¹³² Tomáš Sum v otázce volby mezi odštěpným závodem a společností s ručením omezeným vyzdvihuje otázku, do jaké míry má stávající podnikatel v úmyslu odpovídat za činnost vyvíjenou v rámci nového podnikatelského projektu a nakolik má tento nový podnikatelský projekt navenek jednat a vystupovat nezávisle.¹³³ Je-li v rámci těchto aspektů podnikatelem vyžadována vyšší míra samostatnosti a oddělenosti, je podle T. Suma vhodnější variantou založení společnosti s ručením omezeným. Naproti tomu, pokud si podnikatel pouze přeje vyčlenit určitou hospodářsky a funkčně samostatnou divizi, která nicméně bude stále navázána na podnikatele v oblasti veškerých jejích právních vztahů, je podle T. Suma vhodnější variantou zřízení odštěpného závodu.¹³⁴

Volba zahraniční osoby mezi podnikáním prostřednictvím odštěpného závodu a podnikáním prostřednictvím společnosti s ručením omezeným by podle mého názoru měla reflektovat především konkrétní poměry, specifika a požadavky, které se k zahraniční osobě váží. Tyto parametry by následně měly být porovnány s výše předestřenými specifiky obou forem podnikání. Rozdíly mezi podnikáním zahraniční osoby prostřednictvím odštěpného závodu a prostřednictvím společnosti s ručením omezeným se nicméně neomezují pouze na kategorie, které byly uvedeny výše. Ačkoli jejich řešení není součástí této diplomové práce, zcela jistě by měly být zohledněny také zejména otázky a specifika vyplývající z daňových a účetních souvislostí, jejichž materie je svou obsáhlostí způsobilá být předmětem samostatných kvalifikačních prací.¹³⁵ Jako první výhodu zřízení odštěpného závodu oproti založení společnosti s ručením omezeným lze považovat jednoduchost a značnou neformálnost jeho zřízení a fungování. Ve fázi jeho zřizování se tyto vlastnosti projeví zejména tím, že oproti

---

¹³² FABIÁN, T. *Aspekty a podmínky podnikání prostřednictvím organizační složky nebo pobočky*. RaP – Rekodifikace & Praxe (Wolters Kluwer. 2015, č. 11, s. 8. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer [cit. 2020-10-09].

¹³³ SUM, T. *S. r. o. versus odštěpný závod: k čemu slouží a co je vhodnější si založit?* DHK. - Daňová a hospodářská kartotéka. DHK (Wolters Kluwer) In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer [cit. 2020-10-09].

¹³⁴ Tamtéž.

¹³⁵ Např. PAZDERKOVÁ, T. *Zahraníční odštěpný závod z účetního a daňového pohledu*. Praha, 2019. 52 str. Bakalářská práce. Vysoká škola ekonomická v Praze. Fakulta financí a účetnictví. Katedra finančního účetnictví a auditingu.

založení SRO není třeba vyhotovovat o zřízení odštěpného závodu notářský zápis a není třeba vytvářet základní kapitál. Vyčleňování finančních prostředků odštěpnému závodu jak při jeho vzniku, tak při jeho dalším fungování, totiž probíhá především na účetní úrovni a neformálně. Při provozu odštěpného závodu současně není třeba dbát na dodržování povinností založených právem obchodních korporací, jako je svolávání valné hromady jednou za účetní období, případně, jak je uvedeno výše, nahrazování této povinnosti rozhodnutím jediného společníka v případě jednočlenné společnosti. Ve fázi zrušení odštěpného závodu se potom jednoduchost a neformálnost projevuje zejména tím, že na rozdíl od zrušení SRO není nutné provádět proces likvidace.

Otázkou však zůstává, jak výraznou výhodu oproti založení SRO tato jednoduchost a neformálnost představuje. Výše uvedený názor T. Fabiána význam těchto atributů staví do značné míry do popředí a související administrativní, časové a finanční úspory označuje jako důvod, pro který bude podnikání zahraničních osob prostřednictvím odštěpného závodu v budoucnu preferováno. Podle mého názoru však význam těchto atributů nemusí být ve srovnání se založením SRO natolik významný. I v oblasti zakládání SRO totiž lze spatřovat zjevné legislativní tendence ovlivněné snahou Evropské unie o podporu malých a středních podniků, které směřují k tomu, aby zakládání SRO bylo do nejvíce jednoduché a dostupné. Výše zmíněná úprava zákona o soudních poplatcích a notářského tarifu, jakož i minimální výše vkladu do základního kapitálu SRO ve výši 1,- Kč, činí již nyní ze založení jednoduché a jednočlenné SRO proces, který nelze považovat za nijak zvlášť nákladný. V případě zahraničních osob, které se rozhodnou rozšířit své podnikatelské aktivity na území České republiky, lze navíc očekávat, že budou mít dostatek materiálních i jiných kapacit na to, aby pro ně tyto faktory nebyly při rozhodování relevantní. Souhlasím tedy s názorem T. Fabiána, že odštěpný závod představuje administrativně, časově i finančně úspornější řešení, avšak do značné míry pochybuji o tom, že je tento faktor, a to zejména pro etablované zahraniční podnikatele, natolik významný, aby jejich rozhodnutí skutečně ovlivnil.

Za určitých okolností je podle mého názoru možné hodnotit jako výhodu zřízení odštěpného závodu oproti založení SRO také skutečnost, že v případě SRO je širší rozsah oblastí, v nichž zahraniční osoba přichází do styku s českým právním řádem a musí se řídit jeho ustanoveními. Je tomu tak v důsledku toho, že podle § 30 odst. 3 ZMPS nelze v České republice založit právnickou osobu podle jiného než českého práva, a proto založí-li si zde zahraniční osoba společnost, její vnitřní poměry a další otázky se vždy budou řídit českým právním řádem. Pokud by tedy pro zahraniční osobu bylo z nějakého důvodu viděno jako výhodné, že

minimalizuje rozsah, ve kterém se musí řídit českým právním řádem, lze variantu odštěpného závodu považovat v tomto směru jako výhodnější oproti založení SRO.

Jako jedna z nejvíce podstatných nevýhod zřízení odštěpného závodu oproti založení SRO může podle mého názoru být spatřována skutečnost, že v případě odštěpného závodu neexistuje žádná forma majetkové samostatnosti. Z veškerých dluhů, které při provozu odštěpného závodu vzniknou, je tak zavázána přímo zahraniční osoba coby zřizovatel odštěpného závodu, neboť jen ta má právní osobnost. Majetková samostatnost SRO v tomto ohledu podle mého názoru představuje neoddiskutovatelnou výhodu. Nejenže z dluhů, které při podnikání dané SRO vzniknou, není zavázána přímo zahraniční osoba, ale také za tyto dluhy zahraniční osoba ručí pouze v rozsahu omezeného ručení vyjádřeného v § 132 odst. 1 ZOK. Pokud je tedy pro zahraniční osobu důležitou hodnotou, aby v rámci svého podnikání na území České republiky minimalizovala nebezpečí, že v případě ekonomického neúspěchu bude postiženo její vlastní jmění, je pro takovou zahraniční osobu varianta společnosti s ručením omezeným patrně výhodnější volbou. Význam výše popsaného faktoru bude tedy podle mého názoru záležet zejména na tom, jaký je charakter činnosti předmětné zahraniční osoby a nakolik tato osoba očekává, že v rámci jejího podnikání na území České republiky může dojít ke vzniku signifikantních dluhů.

Za určitých okolností lze jako nevýhodu odštěpného závodu hodnotit skutečnost, že může být samozřejmě zřízen pouze jedním zřizovatelem a nelze jej proto použít jako určitou formu společného podnikání více osob. Společnost s ručením omezeným naproti tomu tuto možnost nabízí, a to jednak ve formě jejího společného založení s dalším zakladatelem a jednak ve formě rozdělení podílu a jeho následného prodeje již v době, kdy SRO funguje. Účast další osoby na podnikání potom může být výhodná typicky z důvodu vnesení majetkových nebo jiných hodnot, případně z důvodu společného ručení za závazky. Společnost s ručením omezeným také může být provozována v podobě výše popsaného joint venture, resp. equity venture, tedy společného podniku zahraniční a české osoby za účelem společného podnikatelského projektu.¹³⁶ Odštěpný závod naproti tomu tuto možnost nenabízí a pro zahraniční osobu, která je jeho zřizovatelem, přichází do úvahy pouze joint venture ve formě

---

¹³⁶ ANDERSON, E., *Two Firms, One Frontier: On Assessing Joint Venture Performance*. Sloan Management Review (31), Winter 1990, s. 20.

tzv. contractual venture, tedy sdružení založeného pouze na smlouvě, bez vzniku nového právního subjektu.¹³⁷

S ohledem na výše uvedené se domnívám, že odštěpný závod z důvodů své administrativní, časové a finanční úspornosti, kterou zdůrazňuje T. Fabián, skutečně může představovat výhodnější volbu pro takové zahraniční osoby, které s ohledem na charakter své činnosti nepotřebují využít výhod SRO, jako je omezené ručení nebo možná účast další osoby. Pro takové osoby, zvláště ve spojení s případnými výhodami v daňové a účetní oblasti, může jistě odštěpný závod představovat vhodný způsob, jak své podnikání na území České republiky koncipovat. Pokud však zahraniční osoba má zájem o využití některé ze zmíněných výhod SRO, jako je omezené ručení nebo možná účast další osoby, domnívám se, že výše uvedené výhody odštěpného závodu nejsou dostatečně významné na to, aby byly důvodem pro zvolení odštěpného závodu namísto společnosti s ručením omezeným.

---

¹³⁷ BŘÍZA, P. in. PFEIFFER, M., PAUKNEROVÁ, M, RŮŽIČKA, K. a kol. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 98.

Závěr

Jako cíl této diplomové práce jsem si stanovil provedení popisu a analýzy právních aspektů podnikání zahraničních osob prostřednictvím odštěpného závodu a identifikaci případných souvisejících problémů. Takto nabyté poznatky bylo následně mým cílem použít k provedení srovnání podnikání zahraniční osoby prostřednictvím odštěpného závodu oproti jedné zvolené alternativní variantě, kterou mohou zahraniční osoby pro své podnikání na území České republiky využít. Za účelem naplnění tohoto cíle jsem diplomovou práci strukturoval do tří částí, kdy část první se zabývala obecnými otázkami podnikání zahraničních osob v České republice, část druhá se zaměřila na pojem odštěpný závod a část třetí nabídla zmíněnou komparaci odštěpného závodu a zvolené alternativy.

Smyslem a účelem části první této diplomové práce bylo poskytnout určitý teoretický úvod do oblasti podnikání zahraničních osob na území České republiky a vytvořit tak určitý kontextový rámec pro téma podnikání zahraničních osob prostřednictvím odštěpného závodu. Z toho důvodu jsem v této části práce používal zejména deskriptivní metodu a zaměřoval se na popis platné právní úpravy ve vztahu k podnikání zahraničních osob. Došel jsem přitom k závěru, že předmětná právní úprava je podnikání zahraničních osob do značné míry nakloněna a nestanovuje zásadní či nepřiměřené právní překážky, které by zahraniční osoby musely v zájmu zahájení podnikání překonávat. Tuto vstřícnost k podnikání zahraničních osob lze dovodit také z toho, že právo podnikat, které zakotvuje český ústavní pořádek, se vztahuje právě i na zahraniční osoby a není omezeno pouze na okruh občanů České republiky. Živnostenský zákon a zákon o mezinárodním právu soukromém dále stanovují, že zahraniční osoby mají v oblasti jejich osobních a majetkových práv a živnostenského podnikání až na zákonem stanovené výjimky stejná práva a povinnosti jako osoby tuzemské.

Právní úpravu, které byla předmětem zkoumání v části první diplomové práce, považuji do značné míry za prostou významnějších problémů. Lze nicméně souhlasit s citovanými autory, že jako problematickou je možné spatřovat absenci zákonné úpravy otázky, zda se unijní osoby povinně zapisují do obchodní rejstříku nebo nikoli, a to s ohledem na možné znevýhodnění osob tuzemských, které se zapisují povinně. Jako problematické lze dále spatřovat to, že recentní úprava zákona o veřejných rejstřících má s ohledem na znění důvodové zprávy sice v úmyslu stanovit určitým osobám povinnost zápisu do obchodního rejstříku, avšak nikoli vázat na tento zápis jejich oprávnění podnikat. Současně s přijetím této právní úpravy však zákonodárce ponechal v platnosti starší úpravu v živnostenském zákoně, která váže vznik

živnostenského oprávnění až na zápis příslušných osob do obchodního rejstříku. Úmysl zákonodárce vyjádřený v důvodové zprávě tak zůstává pro existenci odporující právní úpravy v živnostenském zákoně nenaplněn.

V části druhé této diplomové práce jsem se zabýval institutem odštěpného závodu, a to jeho vymezením, zápisem do obchodního rejstříku a funkcí vedoucího odštěpného závodu. V kapitole první, jejímž předmětem je vymezení pojmu pobočka a obchodní závod, vyplynulo, že zákonné vymezení institutu obchodního závodu, které předkládá občanský zákoník, je z hlediska právní teorie výrazně problematické. Obchodní závod totiž zákonodárce zamýšlí klasifikovat jako věc v právním smyslu, a to konkrétně jako věc hromadnou. Současně je však obchodní závod vymezen jako organizovaný soubor jmění, přičemž pojem jmění je podle občanského zákoníku vymezen jako souhrn majetku osoby a jejích dluhů. Nastává tedy situace, že institut obchodního závodu má být podle zákonodárce věcí, ale zároveň má obsahovat také dluhy, které však nelze podřadit pod obecnou definici věci v právním smyslu, podle které je věcí vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí. Obchodní závod navíc náleží do pojmu majetek, neboť je věcí, a současně do pojmu jmění, neboť ho tak občanský zákoník označuje. Nastává tedy situace, kdy se v důsledku zahrnutí obchodního závodu do obou těchto pojmů ztrácí jejich vzájemná odlišnost, kterou zákonodárce zjevně zamýšlel tím, že jmění vymezil jako souhrn majetku a dluhů.

V další kapitole druhé části diplomové práce jsem se zabýval zápisem odštěpného závodu do obchodního rejstříku, který je nezbytným předpokladem pro to, aby se mohlo jednat o odštěpný závod a nikoli o prostou pobočku. V rámci této kapitoly vyplynulo, že právní úprava zákona o veřejných rejstřících neobsahuje žádná explicitní ustanovení o tom, jak má být odštěpný závod v obchodním rejstříku pojmenován, a liší se tak od úpravy předrekodifikační, která tak činila. V nastalé otázce, jak má toto mlčení zákonodárce být vykládáno, je možné volit z několika možností. Kromě opomenutí zákonodárce přichází do úvahy možnost, že pravidla pro pojmenování odštěpného závodu vyplývají z jiných ustanovení právního řádu, a možnost, že má absence konkrétní právní úpravy být chápána s ohledem na zásadu legální licence jako dovolení k tomu, pojmenovat odštěpný závod jakkoli. V této souvislosti jsem vyjádřil své přesvědčení, že absence zákonné úpravy by neměla být řešena analogickou aplikací ustanovení o obchodní firmě a názvu právnické osoby, a to pro podstatné rozdíly v právní povaze odštěpného závodu a právnických osob. Pokud tedy zákonodárce má zájem regulovat, pod jakými označeními jsou odštěpné závody do obchodního rejstříku zapisovány, měl by tak podle mého názoru učinit explicitní právní úpravou. V této souvislosti jsem uvedl judikaturu

Nejvyššího soudu, která absenci konkrétní právní úpravy pojmenování odštěpného závodu sice pouze konstatuje a blíže nevysvětluje, avšak teleologickým výkladem úpravy zákona o veřejných rejstřících v ní Nejvyšší soud dovozuje, že označení odštěpného závodu by nemělo být zaměnitelné a klamavé.

Ve třetí kapitole druhé části diplomové práce jsem se zabýval funkcí vedoucího odštěpného závodu, a to vedle jiného zejména jeho věcnou působností a nemožností ustanovit do této funkce více než jednu osobu. Uvedl jsem, že zastoupení podnikatele vedoucím odštěpného závodu je, podobně jako jeho zastoupení statutárním orgánem, druhem zastoupení sui generis, neboť je na pomezí mezi zastoupením smluvním a zastoupením zákonným. Stejně jako zastoupení smluvní totiž vzniká v důsledku projevu vůle zastoupeného podnikatele, avšak jeho rozsah již není stanoven tímto zastoupeným podnikatelem, nýbrž zákonem. Takto stanovený věcný rozsah zástupčího oprávnění podnikatel nemůže omezit a vedoucí odštěpného závodu je proto vždy oprávněn zastupovat podnikatele ve všech záležitostech, které se odštěpného závodu týkají. Jak jsem však uvedl v bodě 2.3.1, vedoucí odštěpného závodu nemůže odštěpný závod jako celek například zcizit, neboť takové jednání přesahuje provoz tohoto závodu.

V souvislosti s nemožností ustanovit do funkce vedoucího odštěpného závodu více osob jsem se zabýval jednak tím, z čeho tuto skutečnost lze dovodit, a jednak tím, jaké jsou její důsledky a řešení pro zahraniční osoby, která chtějí při rozhodování o záležitostech svého odštěpného závodu uplatnit pravidlo čtyř očí. Uvedl jsem v této souvislosti judikaturu Nejvyššího soudu, ze které vyplývá, že hovoří-li zákon o určitém orgánu v jednotném čísle a výslovně nezakazuje, aby takových orgánů bylo více, nelze z toho dovodit, že je taková pluralita dovolena. Následně jsem se zabýval důsledky, které tento právní názor má zejména pro zahraniční osoby, které si přejí, aby o záležitostech jejich odštěpného závodu v České republice rozhodovalo více osob společně. Ztotožnil jsem se s návrhem, který předkládají někteří autoři i judikatura, a to že zahraniční osoba může jako vedoucího odštěpného závodu ustanovit osobu, která reálně v České republice nepůsobí, a za účelem reálného řízení odštěpného závodu následně ustanovit dva a více prokuristů, kteří musí jednat vždy alespoň dva společně. V této souvislosti jsem nicméně upozornil, že podle živnostenského zákona má vedoucí odštěpného závodu zpravidla vykonávat také funkci odpovědného zástupce. Živnostenský zákon sice nestanovuje žádné omezení, v jehož důsledku by nemohla být odpovědným zástupcem například zahraniční fyzická osoba, avšak stanovuje povinnost, aby se

odpovědný zástupce v potřebném rozsahu účastnil provozování živnosti, což může představovat určitou komplikaci v užití tohoto řešení.

Ve třetí části této diplomové práce jsem v návaznosti na vytyčený cíl přistoupil provedení komparace odštěpného závodu k jedné alternativní zvolené formě podnikání zahraničních osob. Jako tuto alternativní formu jsem zvolil majetkovou účast zahraniční osoby na společnosti s ručením omezeným, a to proto, že právě tato možnost podle mého názoru nejčastěji odštěpnému závodu v rozhodování zahraniční osoby konkuruje. Srovnání těchto způsobů podnikání jsem provedl tak, že jsem nejprve v pěti kapitolách provedl jednotlivá dílčí srovnání z hlediska jednotlivých fází a aspektů existence odštěpného závodu a SRO. Následně jsem jako poslední kapitolu třetí části, ale i celé diplomové práce, uvedl sumarizaci celého srovnání a označil jsem aspekty, které považuji za výhody a nevýhody odštěpného závodu oproti SRO.

Po provedení dílčích srovnání vyplynulo, že odštěpný závod lze z hlediska jeho zřízení, běžného fungování i jeho zániku považovat za obecně úspornější variantu oproti společnosti s ručením omezeným, a to jak z hlediska finančního, tak i právního. Na rozdíl od zakládání SRO není při zřizování odštěpného závodu nutné vyhotovovat notářský zápis, ani vytvářet základní kapitál a nést s tím spojenou organizační zátěž. Po zrušení odštěpného závodu zase není třeba provádět proces likvidace ani žádnou jeho obdobu, zatímco v případě SRO je po jejím zrušení tento proces nutný. Tyto a další aspekty odštěpného závodu, které jsem v rámci třetí části diplomové práce označil jako jeho výhody, jsou výrazem toho, že odštěpný závod není na rozdíl od SRO majetkově samostatný vůči svému zřizovateli. To má nicméně i svá negativa, přičemž tím, které jsem v textu diplomové práce akcentoval nejvíce, je absence jakékoli možnosti omezit, že dluhy, které při provozu odštěpného závodu vzniknou, postihnou vlastní majetek zřizovatele. Nejenže se v případě odštěpného závodu neuplatní žádná forma omezeného ručení jako v případě SRO, ba dokonce vzhledem k tomu, že odštěpný závod nemá právní osobnost, vzniknou dluhy bez dalšího přímo zřizovateli.

V rámci závěrečné sumarizace výhod a nevýhod odštěpného závodu jsem došel k závěru, že odštěpný závod je vhodnou volbou pro zahraniční osoby, které ocení jeho administrativní, časovou i finanční úspornost a nepotřebují vzhledem ke svým poměrům využít některou z hlavních výhod SRO jako omezené ručení nebo účast další osoby jako společníka. Pokud však zahraniční osoba má se zřetelem ke svému předmětu činnosti a ke svým podnikatelským úmyslům zájem na využití zmíněných výhod, které nabízí SRO, nebudou podle

mého názoru výše uvedené výhody odštěpného závodu dostatečně významné na to, aby ovlivnily rozhodnutí zahraniční osoby ve prospěch zvolení odštěpného závodu.

Jak jsem uvedl výše, cílem této diplomové práce bylo popsat a analyzovat právní aspekty v oblasti podnikání zahraničních osob prostřednictvím odštěpného závodu a následně provést komparaci této formy podnikání oproti jedné zvolené alternativě. Tohoto vytyčeného cíle se podle mého názoru podařilo v diplomové práci dosáhnout. Stranou nicméně vzhledem k zaměření diplomové práce zůstaly otázky vyplývající z daňového práva a účetnictví, jejichž význam pro volbu odštěpného závodu jako formy podnikání zahraniční osoby jistě může být značný. Jejich řešení však nebylo v rámci této diplomové práce mojí ambicí.

Seznam použitých zkratk

LZPS nebo Listina základních práv a svobod	usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
nařízení Brusel I bis	nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
nařízení Řím I	nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy
notářský tarif	vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif), ve znění pozdějších předpisů
ObčZ nebo občanský zákoník	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ObchZ nebo obchodní zákoník	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OSŘ nebo občanský soudní řád	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
PřemZ nebo zákon o přeměnách	zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů
zákon o pobytu cizinců	zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů
zákon o soudních poplatcích	zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

ZOK nebo zákon o obchodních korporacích	zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů
ZMPS nebo zákon o mezinárodním právu soukromém	zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů
ZVPS nebo zákon o volném pohybu služeb	zákon č. 222/2009 Sb., o volném pohybu služeb, ve znění pozdějších předpisů
ZVR nebo zákon o veřejných rejstřících	zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů
ŽivZ nebo živnostenský zákon	zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

ANDERSON, E., *Two Firms, One Frontier: On Assessing Joint Venture Performance*. Sloan Management Review (31), Winter 1990, s. 20.

ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I., DĚDIČ, J. a kol. *Obchodní právo – podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-333-4.

ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5.

DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. ISBN 978-80-7552-187-3.

FABIÁN, T. *Aspekty a podmínky podnikání prostřednictvím organizační složky nebo pobočky*. RaP – Rekodifikace & Praxe (Wolters Kluwer. 2015, č. 11, s. 8. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer [cit. 2020-10-09].

HAMPEL, P., WALDER, I. *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob: komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-04]. ISBN 978-80-7478-506-1.

HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-059-1.

HORIZINKOVÁ, E., URBAN, V. *Živnostenský zákon. Praktický komentář*. 15. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-10]. ISBN 978-80-7598-090-8.

INKPEN, A. C., BIRKENSHAW, J. *International joint ventures and performance: an interorganizational perspective*. International Business Review. 1994, 3, s. 202.

JANOŠEK, V. *Vedoucí odštěpného závodu po rekodifikaci*. Právní rozhledy. 2016, č. 7, s. 234.

JIRSA, J. a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-15]. ISBN 978-80-7598-366-4.

KAMENÍK, P., HRABÁNKOVÁ, M., ORLOVÁ, M. *Živnostenský zákon: Zákon o živnostenských úřadech: komentář*. Vydání druhé. Praha: Wolters Kluwer, 2018. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-04]. ISBN 978-80-7552-658-8.

KAŇKA, J. *Organizační složka podniku zahraniční právnické osoby*. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-86131-54-8.

LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. *Zákon o obchodních korporacích: komentář. I. díl (§ 1 až 343)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-15]. ISBN 978-80-7478-538-2.

LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-529-9.

LAVICKÝ, P. *Občanský soudní řád I. Zákon o rozhodování některých kompetenčních sporů. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-15]. ISBN 978-80-7478-986-1.

PFEIFFER, M., PAUKNEROVÁ, M., RŮŽIČKA, K. a kol. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-764-1.

SUM, T. *S. r. o. versus odštěpný závod: k čemu slouží a co je vhodnější si založit? DHK. - Daňová a hospodářská kartotéka. DHK (Wolters Kluwer)* In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer [cit. 2020-10-09].

ŠVESTKA, J., DVORÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I (obecná část)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2020-10-04]. ISBN 978-80-7598-656-6.

VLK, V., NEŠETŘILOVÁ, M. *Organizační složky v ČR*. Právní rádce, 2014, č. 8, str. 46.

YAN, A., LUO, Y. *International Joint Ventures: Theory and Practice: Theory and Practice*. London: M.E. Sharpe, 2016. ISBN 978-0765604743.

Seznam použitých internetových zdrojů

CELERÝN, J. *Možnost efektivnější kontroly poboček zahraničních společností díky novým pravidlům prokury*. EPRAVO.cz [online]. EPRAVO, publikováno 15.04.2014 [cit. 2020-10-05]. Dostupné z: www.epravo.cz/top/clanky/moznost-efektivnejsi-kontroly-pobocek-zahranicnich-spolecnosti-diky-novym-pravidlum-prokury-94119.html

EICHLEROVÁ, K. *Zástupci podnikatele, rozsah jejich zástupčích oprávnění, následky překročení*. Právní prostor [online]. 22.06.2017 [cit. 2020-10-09]. Dostupné z: www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/zastupci-podnikatele-rozsah-jejich-zastupcich-opravneni-nasledky-prekroceni

JIŘÍČEK, L. *K pojmenování odštěpného závodu*. EPRAVO.cz [online]. EPRAVO, publikováno 16.04.2014 [cit. 2020-10-05]. Dostupné z: www.epravo.cz/top/clanky/k-pojmenovani-odstepneho-zavodu-93955.html

Seznam použitých právních předpisů

usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif), ve znění pozdějších předpisů

vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 323/2013 Sb., o náležitostech formulářů na podávání návrhů na zápis, změnu nebo výmaz údajů do veřejného rejstříku a o zrušení některých vyhlášek

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 222/2009 Sb., o volném pohybu služeb, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Seznam použité judikatury

rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.09.2011, sp. zn. 23 Cdo 3019/2009

rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 05.10.2005, sp. zn. 35 Odo 653/2004

rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 24.11.2006, sp. zn. 5 Ca 25/2005

rozsudek SDEU ze dne 30.11.1995, Gebhard, C-55/94, ECLI:EU:C:1995:411

rozsudek SDEU ze dne 11.12.2003, Schnitzer, C-215/01, ECLI:EU:C:2003:662

stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 03.09.1997, sp. zn. Cpjn 30/97

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.05.2016, sp. zn. 29 Cdo 2219/2015

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.04.2010, sp. zn. 29 Cdo 2720/2009

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.08.1999, sp. zn. 32 Cdo 505/99

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12.02.2019, sp. zn. 14 Cmo 316/2018

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23.05.2003, sp. zn. 21 Cdo 270/2003

usnesení Ústavního soudu ze dne 19.03.2019, sp. zn. III. ÚS 357/19

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 03.10.2007, sp. zn. 29 Odo 794/2006

Seznam ostatních zdrojů

VLÁDA ČR. Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, tisk č. 362.

VLÁDA ČR. Důvodová zpráva k zákonu č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, tisk 932.

VLÁDA ČR. Důvodová zpráva k zákonu č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, tisk č. 986.

VLÁDA ČR. Důvodová zpráva k zákonu č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony, tisk č. 209.

Podnikání zahraničních osob prostřednictvím odštěpného závodu

Abstrakt

Diplomová práce předkládá popis a analýzu právních aspektů souvisejících s problematikou podnikání zahraničních osob prostřednictvím odštěpného závodu a identifikuje související problémy, ať už ryze na úrovni právní teorie, nebo projevující se v praxi. Popisem a analýzou získané poznatky jsou následně užity k provedení komparace mezi podnikáním zahraniční osoby prostřednictvím odštěpného závodu a podnikáním zahraniční osoby prostřednictvím majetkové účasti ve společnosti s ručením omezeným.

V první části diplomové práce je nejprve provedeno vymezení základních pojmů, zejména pojmu zahraniční osoba. Dále tato část diplomové práce představuje platnou právní úpravu podmínek podnikání zahraničních osob na území České republiky podle veřejnoprávních předpisů, a to se zaměřením na zahraniční právnické osoby. V poslední kapitole potom první část diplomové práce uvádí vybrané způsoby podnikání zahraničních osob na území České republiky, a to zejména s cílem představit tyto způsoby podnikání jako alternativy k podnikání prostřednictvím odštěpného závodu. Druhá část diplomové práce se zabývá institutem odštěpného závodu a činí tak s cílem vymezit jeho podstatná specifika a případné problémy. Vedle otázek týkajících se funkce vedoucího odštěpného závodu a zápisu do obchodního rejstříku je značná část textu věnována také vymezení institutu obchodního závodu, neboť z něj vyplývají podstatné důsledky pro právní povahu odštěpného závodu. Ve třetí a závěrečné části diplomové práce je s užitím nabytých poznatků provedena komparace podnikání zahraniční osoby prostřednictvím odštěpného závodu a prostřednictvím majetkové účasti na společnosti s ručením omezeným, a to z hlediska jednotlivých fází a aspektů jeho existence. Závěrečná kapitola třetí části diplomové práce pak předkládá závěrečnou sumarizaci výhod a nevýhod odštěpného závodu oproti společnosti s ručením omezeným. Z hlediska metod vědecké práce je v diplomové práci užita metoda deskriptivní, metoda analytická a ve třetí části metoda komparativní.

Klíčová slova

odštěpný závod, zahraniční osoba, podnikání

Business of foreign persons through a registered branch

Abstract

The thesis presents a description and analysis of legal aspects related to the issue of business of foreign persons through a registered branch and identifies related problems, either those purely at the level of legal theory or those that occur in practice. The knowledge gained through the description and analysis is then used to make a comparison between the business of a foreign person through a registered branch and the business of a foreign person through an ownership interest in a limited liability company.

In the first part of the thesis, the definition of basic terms is first performed, especially of the term foreign person. Furthermore, this part of the thesis describes a valid legal regulation of conditions of business of foreign persons in the Czech Republic according to public law regulations, with a focus on foreign legal persons. In the last chapter of the first part of the thesis selected ways of doing business of foreign persons in the Czech Republic are presented, especially with the aim of introducing these ways of doing business as alternatives to doing business through a registered branch. The second part of the thesis deals with the institute of the registered branch and does so with the aim of defining its essential specifics and possible problems. In addition to questions concerning the head of a registered branch and the entry in the Commercial Register, a large part of the text is also devoted to the definition of the institute of the business enterprise, as it has significant consequences for the legal nature of the registered branch. In the third and final part of the thesis, using the acquired knowledge, a comparison is made of the business of foreign person through registered branch and through an ownership interest in a limited liability company, in terms of individual phases and aspects of its existence. The final chapter of the third part of the thesis then presents a final summary of the advantages and disadvantages of the registered branch compared to a limited liability company. In terms of scientific work methods, the diploma thesis uses the descriptive method, the analytical method and in the third part the comparative method.

Key words

registered branch, foreign person, business activities